

JÖNKÖPING UNIVERSITY

*School of Education and
Communication*

Lilith

En litteraturstudie om Lilith och hennes olika gestalter

A literature study on Lilith and her various forms

DELKURS: *D-uppsats, 15 hp*

PROGRAM: *Ämneslärarprogrammet*

FÖRFATTARE: *Jennifer Blixt Gustavsson*

EXAMINATOR: *Jennie Ahlgren*

TERMIN: *VT18*

Abstract

Jennifer Blixt Gustavsson

Lilith

A literature study on Lilith and her various forms

Antal sidor: 52

This study is about Lilith, a demonic character from Mesopotamian mythology. She was originally described as a wind demon that caused desolation and destruction everywhere she went. According to some Jewish folklore Lilith was Adam's first wife, though she refused to submit to him and fled to the desert. Throughout history Lilith has been given a lot of different forms and this study aims to map some of her various forms in modern time.

The purpose of this study is to look into how Lilith has been used in modern literature. The study will examine which forms that appear and if some are more prominent than others. In order to fulfill the purpose, a qualitative content analysis has been implemented — based on the concept of archetypes that also make up the study's theoretical foundation.

The results show three authors' books that focus on the usage of Lilith. The material consist of three occult and esoteric books and the result shows that Lilith has been used and presented in various ways. The main theme that all books supports is that Lilith is a mean to reclaim the female sexuality. It's about interpretative prerogative, especially concerning strong female characters.

Keywords: Lilith, litteraturstudie, arketypp, demon, demonlogi, mytologi, feminism, genus

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	1
1.1 Syfte och frågeställningar	2
1.2 Metod.....	2
1.3 Material.....	3
1.3.1 <i>Lilith: Dark Feminine Archetype</i>	4
1.3.2 <i>Lilith: Goddess of Sitra Ahra</i>	4
1.3.3 <i>Living Lilith: Four Dimensions of the Cosmic Feminine</i>	5
1.4 Tidigare forskning	5
1.5 Teoretisk ansats	8
1.5.1 Arketyper och symboler.....	9
1.6 Disposition.....	12
2. Bakgrund	13
2.1 Lilith i mesopotamisk mytologi.....	13
2.2 Lilith i judisk mytologi	15
2.3 Lilith i Bibeln.....	18
2.4 Lilith i populärkultur	18
3. Resultatredovisning	20
3.1 Lilith: Dark Feminine Archetype	20
3.2 Lilith: Goddess of Sitra Ahra.....	28
3.3 Living Lilith: Four Dimensions of the Cosmic Feminine	34
4. Analys av resultatet	42
4.1 Vilka gestaltningar av Lilith presenteras av författarna och vilken funktion uppfyller gestaltningen av Lilith?	42
4.2 Vilka olika arketyper av Lilith går att urskilja?.....	44
5. Fortsatt forskning	48
6. Slutord	49
7. Källor och litteratur	51
7.1 Källor	51
7.2 Litteratur	51

1. Inledning

Lilith's origins are shrouded in the time before time. She arose from the chaos. Although there are many myths of her beginnings, all make clear that she is a counter force, a balancing factor, an opposite but equal weight to God's goodness and maleness.¹

Lilith är mytomspunnen. Hon uppstod från kaos och har sedan dess fått bära dess ansikte. Kanske är du bekant med hennes namn, kanske blir detta ditt första möte med henne.

Hon var Adams första fru, utkastad och förvanskad, demoniserad. Hon är den som slukar spädbarn och terroriserar människors drömmar. Hon är häxan, demonen, trollpackan. Hon är mörkrets drottning, den mörka kraften. Hon var den som krävde sin rätt men tvingades fly. Hon är natten, hon är uppror. Lilith är mångfasetterad och svårfångad men samtidigt så enkel och naturlig.

Lilith symboliserar varje kvinnas erfarenheter. Hon har varit oss åtminstone vid ett tillfälle under våra liv. Våldtäktsoffret som bad om det, kvinnan som tar för mycket plats, kvinnan som tvingas till tystnad, kvinnan som tvingas gömma sig, kvinnan som förvägras vård, kvinnan som dagligen får höra att hon inte är något värd, kvinnan som blir kallad slampa om hon har sex och tråkig om hon säger nej, kvinnan som sexualiseras, objektifieras, hånas och förstörs.

James Hollis säger i boken *Myten i våra liv* att:

Myten tar oss djupt ner i oss själva, ner till mänsklighetens psykiska reservoarer. Oavsett kulturell, religiös eller enskild bakgrund kan en större förtrogenhet med mytens värld öppna dörren mot större mening – och just på avsaknaden av mening, på meningslösheten, beror mycket av våra dagars neurotiska plågor, både individuellt och kollektivt.²

Lilith är tilltalande för den nya generationen, hon som var utkastad reser sig på nytt. Lilith erbjuder en möjlighet att reflektera över religiösa traditioner och kring tolkningsföreträdare. Myten om Lilith visar på vem som har berättat hennes historia, vilka symboler som är viktiga och framför allt hur kvinnor har beskrivits. Lilith är ett kulturellt uttryck men hennes historia

¹ Koltuv, Barbara, Black. *The Book of Lilith*. York Beach: Nicolas-Hays, 1986, 1.

² Hollis, James. *Myten i våra liv*. Solna: Centrum för jungiansk psykologi (CJP), 2004, 2.

har under lång tid tolkats endast av män. Idag samlas grupper kring henne och berättar hennes historia i ett nytt ljus. Man syftar till att ge upprättelse åt denna första kvinna som vägrade att underkasta sig. Vilken bild av Lilith kommer att skapas i och med att spelreglerna förändrats?

1.1 Syfte och frågeställningar

Uppsatsens syfte är att undersöka hur Lilith har använts i modern litteratur. Lilith har under historien getts en mängd olika gestalter och mitt syfte är att kartlägga några av dessa utifrån tre författares verk. Jag vill synliggöra vilka gestaltningar av Lilith som återfinns hos författarna och vilka som dominerar.

Följande frågor har ställts till källmaterialet:

- Vilka gestaltningar av Lilith presenteras av författarna?
- Vilka olika arketyper av Lilith går att urskilja?
- Vilken funktion fyller gestaltningen av Lilith?

1.2 Metod

Min uppgift är att utläsa hur Lilith har använts och vilka arketyper som går att urskilja. För att utföra denna uppgift har jag valt att använda mig av en kvalitativ innehållsanalys. Det handlar om att tolka en litterär text för att komma fram till en djupare, inte alltid omedelbart tydlig betydelse.³ En innehållsanalys kännetecknas av att man bryter ned innehållet i mindre delar.⁴ Texterna kommer därefter att behandlas som självständiga enheter som kommer att tolkas utifrån deras egna språkliga system. Vi människor har en tendens att dela in omvärldens fenomen i kategorier. Människans ”uppfattning av mening har mer att göra med hennes mentala bilder av verkligheten än med verkligheten i sig.”⁵

Den kategori som jag i denna uppsats kommer att fokusera på är arketyper. Arketypanalysen för samman författare, text och läsare i brytningspunkten mellan antropologi och psykologi. Inom litteraturvetenskapen handlar arketyper om föreställningsmönster som kommer till

³ Nilsen, Kaj Berseth. (red.). *Att möta texten: Litteraturteori och textanalys ur fyra perspektiv*. Lund: Studentlitteratur, 1998, 20.

⁴ Andersen, Vilmer och Gamdrup, Peter. *Forskningsmetoder. I Vetenskapsteori och metodlära: En introduktion*. Andersen, Heine. (red.). Lund: Studentlitteratur, 1994, 75.

⁵ Nilsen. *Att möta texten: Litteraturteori och textanalys ur fyra perspektiv*, 21 – 25.

uttryck i motiv, handlingsmönster, figurer, myter och ritualiserade handlingar. Dessa mönster är ständigt återkommande och förekommer både på det sociala och individuella planet, även i drömmar.⁶ Dessa arketyper betraktas som universella och grundläggande föreställningsmönster som existerar i varje människas psyke. Arketyperna åstadkommer en spontan, känslomässig och oftast omedveten reaktion hos läsaren när dessa dyker upp i exempelvis litteratur.⁷

Arketypbegreppet utvecklades och sammanställdes av psykologen Carl Gustav Jung som var lärjunge till Sigmund Freud. Jung menade att dessa föreställningsmönster, arketyper, var en del av det mänskliga psyket. Dessa är inte inlärd utan existerar hos oss som ett kollektivt omedvetet, en djupare nivå av föreställningsmönster som är gemensamt för alla människor oavsett kultur.⁸ Jag kommer under avsnittet teoretisk ansats ge en mer ingående förklaring kring arketyper som begrepp.

När man som i mitt fall undersöker myter och mystik så är det väsentligt att vara medveten om att slutresultatet i slutändan är en tolkning bland många andra. Jag anser trots svårigheterna att min metod är passande för syftet. Då ämnet rör sig på en något abstrakt nivå är det vare sig möjligt eller önskvärt att konkretisera ämnet allt för långt. Det mystiska är en genre för sig och det intressanta ligger just i tolkningarnas variation.

1.3 Material

I följande avsnitt kommer jag att lyfta fram och beskriva det källmaterial som ligger till grund för undersökningen. Källmaterialet går att placera in under ockult och esoterisk forskning och när jag valde ämne så trodde jag att det skulle vara lätt att få tag på litteratur. När jag började söka efter passande verk så upptäckte jag att majoriteten av böcker handlade om att försöka förklara mytologins Lilith. Lilith är även en populär karaktär inom populärkulturen och fantasygenren. Det som jag var ute efter var dock ett mer konkret *användande* av Lilith. Böcker som visar på att Lilith fyller en funktion för människors liv idag. För att finna litteratur använde jag mig av sidan *goodreads.com* och genom sökningar på *Lilith* letade jag mig fram till böcker som utifrån beskrivningar och kommentarer visade på att de passade mitt syfte. Samtliga böcker är skrivna på engelska och utgivna under senare år. Böckerna jag har använt är: *Lilith: Dark Feminine Archetype* av Asenath Mason (red.) från 2017, *Lilith: Goddess of Sitra Ahra* utgiven

⁶ Nilsen. *Att möta texten: Litteraturteori och textanalys ur fyra perspektiv*, 34.

⁷ Nilsen. *Att möta texten: Litteraturteori och textanalys ur fyra perspektiv*, 34.

⁸ Nilsen. *Att möta texten: Litteraturteori och textanalys ur fyra perspektiv*, 35.

av Black Tower Publishing från 2015 och *Living Lilith: Four Dimensions of the Cosmic Feminine* av M. Kelley Hunter från 2009.

1.3.1 Lilith: Dark Feminine Archetype

Boken *Lilith: Dark Feminine Archetype* är utgiven av *Temple of Ascending Flame*, en plattform för individer som kommer samman kring den ”drakoniska strömmen”, magi.⁹ Templet är inte en magisk order med en elitistisk makthierarki utan en mötesplats för individer som önskar vägledning i drakonisk självinitierad magi. Boken är en antologi sammanställd av Asenath Mason och innehåller ritualer, essäer och illustrationer som är dedikerade till Lilith, nattens drottning. Lilith har länge varit en del av den västerländska kulturen - förnekad och utkastad, fruktad och hyllad. Sedd som en vacker fresterska och en ondskefull demon. Hon är ormen i paradiset, den första kvinnan. Lilith var den första att träda in i mörkrets mysterier och hennes ritualer består av kärlek och smärta, sex och överträdelse, transcendens och immanens. Det är dessa aspekter som bokens författare bjuder in läsaren till, till att vara en del av något utanför vår kontroll. Boken behandlar personliga berättelser och deras upplevelser av den mörka drottningen och hennes sakrala och fruktade helgedom. Boken beskriver besvärjelser, invokationer och meditation som ska hjälpa utövaren att få ta del av intima möten med Lilith.

1.3.2 Lilith: Goddess of Sitra Ahra

Lilith: Goddess of Sitra Ahra är en ockult antologi av ett flertal författare sammanställd av Daemon Barzai.¹⁰ I likhet med *Lilith: Dark Feminine Archetype* innehåller boken dikter, ritualer och invokationer. Boken är skriven ur olika perspektiv med olika visioner, erfarenheter och inre visshet. Lilith ses som en mörk gudinna, som ormen av kunskapens träd. Hon var den första rebellen genom att vägra att lyda sin man och hon bjuder in den som vågar att se bortom Guds och människors moraliska lagar. Boken utforskar Liliths olika masker och föreställningar och bjuder in läsaren att öppna upp sitt sinne för de mysterier som gudinnan erbjuder. Ett möte med Lilith kan vara en välsignelse eller förbannelse, hon kan vara en mäktig bekantskap eller den värsta av fiender. Lilith kommer inte ensam, med sig har hon sina söner och döttrar, *incubus* och *succuba*, vampyriska sexdemoner. Genom hennes herravälde över månens mörka sida har

⁹ Mason, Asenath. (red.). *Lilith: Dark Feminine Archetype*. Temple of Ascending Flame, 2017.

¹⁰ Barzai, Daemon. (red.). *Lilith: Goddess of Sitra Ahra*. 2 uppl. Black Tower Publishing, 2015.

sökare fått ta del av månens magi, drömmagi och häxkraft. De har fått lära sig att manifesteras sin vilja genom att använda sexualitetens kraft.

1.3.3 *Living Lilith: Four Dimensions of the Cosmic Feminine*

M. Kelley Hunter har studerat astrologi och mytologi i över fyra decennier och boken *Living Lilith: Four Dimensions of the Cosmic Feminine* är en kombination av båda dessa ämnen, astromytologi.¹¹ Hunter menar på att Lilith under det senaste århundradet har genomgått en renässans. Det förnyade intresset för henne har medfört ett ökat medvetande för de olika aspekterna av den feminina gudomen. Av dessa är Lilith en av de mest lockande krafterna och även en av de mest mytomspunna. Oavsett om det handlar om Lilith som en förförisk femme fatale, en dödens hagga eller en kosmisk gudinna har Lilith påverkat våra kulturella föreställningar. Individer och universum genomsyras av subtila strömmar av livskraft, av medvetenhet och Lilith reflekterar vår förbindelse till dessa astrala och himmelska dimensioner. Hunter kartlägger olika arketyper av Lilith och ger exempel på hur dessa återspeglas genom konst, mytologi och astrologi. Boken innehåller fallbeskrivningar av kända personer som enligt astromytologin visar på Lilith i deras liv. För de som söker sanningen är Lilith en lockande kraft som med sina livfulla spirituella impulser visar vägen genom det inre, för de som vågar komma henne nära.

1.4 Tidigare forskning

Forskningsläget gällande Lilith är relativt omfattande då hennes gestalt använts för olika syften. Lilith är idag en populär gestalt inom populärkulturen och inom mer feministiska kretsar som använder henne som symbol. Forskningsläget innefattar alltså en stor variation av verk med allt från fiktion och skönlitteratur till vetenskapliga avhandlingar. Jag kommer att presentera tre studier vars syften ligger nära mitt eget.

Det första verket som jag vill lyfta fram är *LILITH – A MYTHOLOGICAL STUDY* skriven av Tracey Louise Smith 2008. Studien är en komplettering till författarens novell *Chrysalis* och Smith undersöker Lilith genom mytologin, från hennes tidigaste inkarnationer och framåt för

¹¹ Hunter, Kelley M. *Living Lilith: Four Dimensions of the Cosmic Feminine*. Bournemouth: The Wessex Astrologer Ltd, 2009.

att synliggöra hur hennes legend har utvecklats.¹² Smith använder en komparativ metod för att jämföra Liliths myt med ett flertal andra myter där kvinnor blivit demoniserade. Frågan som Smith ställer till sitt material är följande: Är arketyperen Lilith av sådan karaktär att hon påverkade mytologin under antiken eller var det endast så att starka framstående kvinnor ofta demoniserades i patriarkala religioner?¹³ För att besvara frågeställningen har Smith studerat hur Liliths femininitet har bidragit till att forma myten kring henne och *hur* kvinnor generellt sätt har blivit demoniserade och varför.

Smith skriver att hon inte hade förväntat sig att mytologin om Lilith skulle vara så nära associerad med feminismen, eller för den delen med den moderna skräckgenren. Smiths resultat visar på att Lilith tydligt kan knytas till andra mytologiska kvinnor över både tid och rum. Lilith har genom historien blivit betraktad som ”the epitome of evil, the complete subversion.”¹⁴ Den historiska mytbilden lever kvar än idag genom populärkultur och Lilith sammankopplas med vampyrer och liknande varelser. Framställningen av henne sker vanligtvis i negativa gestaltningar. Det sker dock på senare tid en omskrivning av hennes person. I och med sociala förändringar i samhället börjar Lilith omtolkas och den demoniska bilden bryts successivt ned och byts ut mot den starka självständiga kvinnan som många feminister ser henne som och som de identifierar sig med.¹⁵

Nästa verk är kandidatuppsatsen *Demon at the Doorstep: Lilith as a Reflection of Anxieties and Desires in Ancient, Rabbinic, and Medieval Jewish Sexuality* författat av Lauren Kinrich 2011.¹⁶ Kinrich berättar hur hon inledningsvis hoppades på att Lilith skulle visa på könsroller, kvinnosyn och sexuella regleringar i det judiska samhället. Hon förväntade sig att Lilith skulle belysa hur kvinnlig sexualitet degraderats och demoniserats, att Lilith skulle symbolisera underkuvad sexualitet. Medan dessa hypoteser visade sig innehålla många sanningar så var det ett helt annat budskap som visade sig genom Lilith som Kinrich fastande för. Det som Lilith visar på är främst den manliga sexualiteten, mäns sexuella rädslor och begär. En uppsats som började med att utforska en kvinnlig judisk demon i relation till judiska kvinnors sexualitet kom istället att handla om denna demons relation gentemot judiska män.¹⁷ Inom judendomen kan

¹² Smith, Tracey, Louise. *LILITH – A MYTHOLOGICAL STUDY*. Masteruppsats., Bedfordshire University, 2008, 2.

¹³ Smith. *LILITH – A MYTHOLOGICAL STUDY*, 2.

¹⁴ Smith. *LILITH – A MYTHOLOGICAL STUDY*, 46.

¹⁵ Smith. *LILITH – A MYTHOLOGICAL STUDY*, 46.

¹⁶ Kinrich, Lauren. *Demon at the Doorstep: Lilith as a Reflection of Anxieties and Desires in Ancient, Rabbinic, and Medieval Jewish Sexuality*. Kandidatuppsats., Pomona College, 2011.

¹⁷ Kinrich. *Demon at the Doorstep: Lilith as a Reflection of Anxieties and Desires in Ancient, Rabbinic, and Medieval Jewish Sexuality*, 1.

Lilith reflektera tidens ångest och begär, hon speglar den negativa sexualiteten. Kinrich hävdar att Lilith under en lång tid i stort sätt försvann från den judiska historieskrivningen och det är först på senare år som hennes namn dykt upp på nytt. Lilith fick i slutet av medeltiden allt mer utrymme i sekulära verk, hon porträtterades ofta som djävulens älskarinna. Lilith har under historien fått bära många olika masker allt från en babylonisk stormgudinna till en nattlig demon, från Adams första fru till demonernas drottning. Under senare år har nutida feminister börjat återintroducera Lilith i judisk kultur men då istället som en mäktig och självständig kvinna. Det publiceras allt fler verk om hur Lilith kan tjäna som inspiration för nya generationer.¹⁸

Det tredje och sista verket som jag vill lyfta fram är *Arketypen Lilith – En litteraturvetenskaplig studie om arketypen Lilith kan tillföra nya genusperspektiv med inriktning mot gymnasieskolan* skrivet av Victoria Norman 2017.¹⁹ Jag har valt att ta med Normans examensarbete då hennes huvudsakliga syfte är att undersöka om arketypen Lilith kan användas för att visa på flera perspektiv till genus i samhället. För Norman speglar Lilith en arkaisk berättelse om en stark kvinna och det är just detta hon vill förmedla till ungdomar, att kvinnor och män kan leva sida vid sida som jämställda.²⁰ Lilith, menar Norman, kan även användas som en förebild för män genom att de får ta del av andra perspektiv på kvinnor. Norman ställer sig frågorna hur vi kan använda Lilith inom undervisningen som ett ämnesöverskridande redskap mellan religion och svenska samt på vilket sätt som arketypen Lilith kan tillföra ett jämställdhetsperspektiv för elever.²¹ Hennes frågeställningar matchar mitt syfte då Norman vill undersöka hur Lilith kan bli ett redskap och jag undersöker just användandet av Lilith. Ytterligare en anledning till att jag har valt att ta med uppsatsen är att vi både utgår från arketypteori.

Norman menar att Lilith i sig själv är ett redskap att använda inom ämnesöverskridande undervisning. Som arketyper är hon en koppling mellan religion och litteratur och hon blir en intressant karaktär att lyfta fram när man talar om jämställdhetsfrågor. Liliths återkommande teman handlar om fri sexualitet, självständighet och mod och utifrån detta kan hon användas

¹⁸ Kinrich. *Demon at the Doorstep: Lilith as a Reflection of Anxieties and Desires in Ancient, Rabbinic, and Medieval Jewish Sexuality*, 94–96.

¹⁹ Norman, Victoria. *Arketypen Lilith – En litteraturvetenskaplig studie om arketypen Lilith kan tillföra nya genusperspektiv med inriktning mot gymnasieskolan*. Magisteruppsats., Gävles högskola, 2017.

²⁰ Norman. *Arketypen Lilith – En litteraturvetenskaplig studie om arketypen Lilith kan tillföra nya genusperspektiv med inriktning mot gymnasieskolan*, 2.

²¹ Norman. *Arketypen Lilith – En litteraturvetenskaplig studie om arketypen Lilith kan tillföra nya genusperspektiv med inriktning mot gymnasieskolan*, 2.

för att reflektera över gamla tankestrukturer. Lilith utmanar maktstrukturer och normalitet och vi kan använda henne för att se samhället utifrån nya perspektiv.²²

1.5 Teoretisk ansats

Under denna del kommer jag att tydliggöra hur begreppet arketypp används i undersökningen. Jag kommer längre ner i uppsatsen att återkoppla till arketyppbegreppet och den teoretiska ansatsen under analysen. Arketyppbegreppet i denna uppsats baseras som nämnt tidigare på Jungs definition.

Vårt språk är fyllt av symboler och bilder. Symboler bör inte sammanblandas med tecken som ett företags loga eller yttringar som *FN* och *WWF*. Detta är tecken som inte gör något annat än att beteckna de saker de hör samman med. En symbol däremot kan vara ett ord, en bild eller kanske ett namn som ter sig välbekant i det dagliga livet men som har ytterligare specifika bibetydelser vid sidan av sin uppenbara mening.²³

När vi med vårt intellekts alla begränsningar kallar någonting "gudomligt", har vi därmed bara givit det en benämning som kan vara grundad på en tro men aldrig på ett faktiskt sakförhållande.²⁴

Citatet ovan beskriver hur våra definitioner påverkar vår förståelse av ett fenomen. Ingen symbol kan sägas ha en oföränderlig, generell innebörd. En nyckel i ett lås kan exempelvis vara en sexuellt laddad symbol men en annan tolkning kan vara att dörren skulle symbolisera hoppet, låset kärleken och nyckeln människors längtan till Gud.²⁵ Symboler är naturliga och spontana produkter, syftande fram emot något ännu okänt. De kanske viktigaste symbolerna är, till art och ursprung, sällan individuella utan kollektiva och huvudsakligen handlar det om religiösa bilder. Kollektiva föreställningar från uråldriga drömmar och fantasier. Ofrivilliga, spontana livsytringar.²⁶

²² Norman. *Arketypen Lilith – En litteraturvetenskaplig studie om arketypen Lilith kan tillföra nya genusperspektiv med inriktning mot gymnasieskolan*, 43–46.

²³ Jung, Carl Gustav. *Människan och hennes symboler*. Stockholm: Forum, 1974, 20.

²⁴ Jung. *Människan och hennes symboler*, 21.

²⁵ Jung. *Människan och hennes symboler*, 30.

²⁶ Jung. *Människan och hennes symboler*, 55.

1.5.1 Arketyper och symboler

Mytologin är det ursprungliga uttrycket för psykiska skeenden och ingen intellektuell formulering kan närma sig den mytiska bildens omfångsrika innehåll och uttryckskraft. Det behövs ett bildligt språk för att på bästa sätt återge arketyper.²⁷ En arketyp är en idealtyp i vårt undermedvetna och de saknar känt ursprung och det finns en mängd olika idealtypiska bilder och föreställningar.²⁸ Det kan vara *urmodern, krigaren, den kloka gamla kvinnan, skuggan, häxan* och *draken* etc. Dessa arketyper dyker vanligtvis upp i konst, litteratur och film och ett klassiskt exempel är den universella *hjärtearketyper* som handlar om en stark man eller gudamänniska som besestrar det onda som ofta uppträder i form av drakar, ormar eller demoniska varelser etc. och som befriar sitt folk från lidande och död.²⁹

Arketyperna har skapat myter, religioner och läror som påverkat och präglat folk och grupper under hela historien. Arketyperna har sitt eget initiativ och sin egen specifika energi. När en arketyp framträder konkret kan dess energi fungera som ett kraftfält som väcker känslor och skapar mening.³⁰

Ett ytterligare exempel på en arketyp inom den jungianska analytiska psykologin är *skuggan*. Jung menade att en individs medvetna ego kastar en skugga som innehåller personlighetens dolda, förträngda och obehagliga sidor. Skuggan är dock inte det medvetna egots motsats utan innehåller både konstruktiva och destruktiva sidor. Det destruktiva i skuggan består av allt det som den medvetna personen inte vill eller kan acceptera hos sig själv. Egot och skuggan står i en ständig konflikt, en så kallad frigörelsekonflikt.³¹

Den urtida bilden eller arketyperna är en figur som – vare sig den är en demon, en människa eller ett förlopp – under historiens gång kommer igen i de sammanhang då den skapande fantasin är fritt verksam. Därför är den först och främst en mytologisk figur. Undersöker vi dessa bilder närmare upptäcker vi att de i viss mån är det formulerade resultatet av oändligt många typiska erfarenheter som våra förfäder gjort i många generationer.³²

²⁷ Jung, Carl Gustav. *Valda skrifter. Psykologi och alkemi*. Stockholm: Natur och kultur, 1999, 46.

²⁸ Jung. *Människan och hennes symboler*, 69.

²⁹ Jung. *Människan och hennes symboler*, 79.

³⁰ Jung. *Människan och hennes symboler*, 78–79.

³¹ Jung. *Människan och hennes symboler*, 118.

³² Jung, Carl Gustav. *Litteratur, myter och symboler*. Stockholm: Natur och kultur, 2003, 32.

Genom att skildra många individers erfarenheter av samma typ ges en bild av det psykiska livet. Det tillkommer dessutom ständigt nya mytologiska gestalter men som ännu saknar samma begreppsmässiga språk. I varje bild och arketyper ligger ett stycke mänsklig psykologi och något slags människoöde inneslutet, ”ett stycke lidande och lust som under generationernas gång har uppstått otaliga gånger och alltid haft samma förlopp.”³³ Arketyperna strukturerar och ordnar det vardagliga livets upplevelser till motiv som i sin tur ger form och mening åt tillvaron. Dessa tankemönster påverkar hur vi uppfattar människor, händelser och situationer och ordnar dessa utifrån våra föreställningar om tillvaron, föreställningar som är så urgamla att de blivit en del av vår mänskliga natur.³⁴ Myten kan syfta till att skänka en mental eller andlig ”hemkänsla”. Den bygger på bilder och symboler som både styr och stödjer psykets transformativa energier som ger form och sammanhang åt livets kaos.³⁵ De hjälper oss att förstå vad som ligger bakom mänskligt beteende. Mytens bilder synliggör det som ter sig osynligt. ”Ögonblicket då den mytologiska situationen inträder, kännetecknas alltid av en särskild emotionell intensitet. Det är som om det slogs an strängar inom oss vilka aldrig klingat förr, eller frigjordes krafter vilkas existens vi inte haft en aning om.”³⁶

Vår hjärna tolkar instinktivt tillvaron utifrån arketyper, vi upplever dem i våra drömmar och skapar och förstår på ett omedvetet plan symboler som handlar om dem. Symbolerna berättar inte att en människas situation *är* på ett visst sätt, det handlar snarare om att bilderna beskriver situationen utifrån analogier och liknelser. Symbolerna pekar alltså bortom sig själva.³⁷ ”De mest verkningskraftiga idealen är alltid mer eller mindre genomskinliga varianter av en arketyper, vilket lätt kan skönjas genom att detta slags ideal gärna uttrycks i allegorier, till exempel fosterlandet som moder”.³⁸ Urbilder och arketyper talar med tusentals röster, allt som hänför sig till den, oavsett om det upplevs eller utsägs är gripande, så utlöser det en starkare stämma inom oss än endast vår egen.³⁹ Arketyper i sig själv är vare sig god eller ond. Den är moraliskt likgiltig och det är först i mötet med medvetandet som den blir det ena eller det andra.⁴⁰

³³ Jung. *Litteratur, myter och symboler*, 32.

³⁴ Hollis. *Myten i våra liv*, 19.

³⁵ Hollis. *Myten i våra liv*, 63.

³⁶ Jung. *Litteratur, myter och symboler*, 32.

³⁷ Whitmont, Edward C., *Symbolernas värld: den jungianska psykologins grunder*. Solna: Centrum för jungiansk psykologi (CJP), 1992, 8.

³⁸ Jung. *Litteratur, myter och symboler*, 33.

³⁹ Jung. *Litteratur, myter och symboler*, 33.

⁴⁰ Jung. *Litteratur, myter och symboler*, 90.

”Vi är så upptagna av och så intrasslade i vårt subjektiva medvetande, att vi har glömt det uråldriga faktum, att Gud talar huvudsakligen genom drömmar och visioner.”⁴¹ Jung menade på att vi allt för länge förkastat det omedvetna som meningslöst. Det omedvetna, oavsett vad det är, är en naturlig företeelse som frambringar symboler som visar sig ha mening. Drömmar och deras symboler erbjuder ytterst intressanta upplysningar för den som mödar sig förstå.⁴² ”Vi har tydligen varit så intensivt upptagna av frågan vad vi tänker, att vi alldeles har glömt bort att fråga vad det omedvetna psyket tänker om oss.”⁴³ Medan det omedvetna är tämligen okänt så vet vi att det är en naturlig företeelse och att det i likhet med naturen är något neutralt. Det omedvetna innehåller alla sidor av den mänskliga naturen – ljusa och mörka, goda och onda, vackra och motbjudande, djupsinniga och enkla.⁴⁴ ”Det omedvetna tycks vägledas huvudsakligen av instinktiva impulser som framträder i form av sina motsvarande tankeformer, dvs. av arketyperna.”⁴⁵

Jung beskriver exempelvis hur naskapiindianer ger akt på sina drömmar och försöker finna deras mening och pröva sanningen i symbolerna för att komma i närmare kontakt med *den Store Mannen*. Den Store Mannen gynnar de som strävar efter att närma sig honom genom att skicka fler och bättre drömmar. Naskapiindianernas största skyldighet är att följa de maningar som drömmarna förmedlar och naskapiindianen finner på så sätt den rätta vägen i livet, i både den inre och yttre världen.⁴⁶ Dessa människor har kvar en naturlig insikt om vad som kallas ”självet”. Självet definierar Jung som en inre vägledande instans som man endast får grepp om genom att försöka förstå vad ens drömmar har att säga.⁴⁷ Ett jungianskt mytstudium handlar kort sagt om ett sökande efter det som allra djupast som förbinder oss med vår natur och som låter oss finna vår plats i tillvaron.⁴⁸ ”Mytens ständigt återkommande motiv speglar själens rörelser genom historien och genom den enskildes liv.”⁴⁹

⁴¹ Jung. *Människan och hennes symboler*, 102.

⁴² Jung. *Människan och hennes symboler*, 102.

⁴³ Jung. *Människan och hennes symboler*, 102.

⁴⁴ Jung. *Människan och hennes symboler*, 103.

⁴⁵ Jung. *Människan och hennes symboler*, 78.

⁴⁶ Jung. *Människan och hennes symboler*, 162.

⁴⁷ Jung. *Människan och hennes symboler*, 162.

⁴⁸ Hollis. *Myten i våra liv*, 2.

⁴⁹ Hollis. *Myten i våra liv*, 22.

1.6 Disposition

Under detta första inledande avsnittet har jag presenterat uppsatsens teoretiska ansats med tidigare forskning och teori. Denna del syftar till att presentera det valda ämnet och ge en förståelse för uppsatsens syfte. Jag lyfter bland annat upp exempel på vad som har skrivits om Lilith tidigare och beskriver hur arketypbegreppet kommer att användas i uppsatsen. Arketypbegreppet kommer jag att återkomma till i avsnitt fyra. I följande avsnitt kommer jag att ge en bakgrundspresentation till Liliths mytologi, trots att bakgrunden är omfattande så är det som jag presenterar endast en liten del av hennes mytologi. Avsnitt fyra består av resultatet som kommer att diskuteras och analyseras. Slutligen avrundas uppsatsen med ett avsnitt om fortsatt forskning samt slutord där jag diskuterar resultatet och egna tankar och funderingar kring utfallet.

2. Bakgrund

I avsnittet bakgrund kommer jag att lyfta fram och beskriva, eljest modest, några av Liliths mytologiska gestaltningar. Jag kommer att kort lyfta fram Lilith ur ett terminologiskt perspektiv för att ge en förståelse för hur utspridd Lilith-myten är samt visa att hon ibland går under andra namn. Att teckna en helhetsbild av Liliths alla gestalter är inte möjligt så det som jag här nedan kommer att presentera är ett urval. Urvalet kommer dessutom att innefatta ett flertal av tidigare verk då det är en något svårdragen linje mellan bakgrund och tidigare forskning.

Innan vi fördjupar oss i mytologin kring Lilith kommer vi att kort att granska etymologin kring hennes namn. Lilith beskrevs tidigt som en vinddemon vilket kan förstås i och med att *Lil* på sumeriska betyder luft. Det var vanligt att i antika språk använda samma ord för luft och andetag som för ande. *Lilitu*, som är den feminina pluralformen för vinddemoner är en sammanslagning av orden luft och ande.⁵⁰ Lilith vinddemonen kom senare att förknippas med *layil* som på hebreiska betyder natt och Lilith kom att ses som en nattdemon som tog grepp om män och kvinnor som sov ensamma. Lilith var en demon av erotiska drömmar och nattliga orgasmer.⁵¹ Runt 800 f.Kr i Syrien utvecklades Lilith-myten ytterligare och Lilith kom att förknippas med den demoniska figuren *Lamashtu* som mördade spädbarn. I denna form beskrevs Lilith som bevingad och med djuriska karaktärsdrag. Benämningarna av Lilith har varierat från:

*Dame Donkey Legs, Vixen Bogey, Blood Sucker, Women of Harlotry, Alien Women, Impure Female, End of all Flesh, End of Day, bruha, strega, witch, hag, snatcher and enchantress. She was called serpent, dog, donkey and owl, screeching night jar or strix, and the soul of every living creature that creepeth. She was Adam's first wife, the female of Leviathan, the wife of Samael the Devil and King Ashmodai, the Queen of Sheba and Zamargad, and is even the consort of God himself while the Shekhina is in exile.*⁵²

2.1 Lilith i mesopotamisk mytologi

Lilith har troligtvis sina rötter i mesopotamisk mytologi, främst som en kvinnlig demon. Hennes närvaro kan dateras till i alla fall 3000 f.Kr. då hon endast var känd som en vinddemon under namnet *Lilitu*. *Lilitu* var varelser av förödelse och destruktivitet vars natur förde med sig

⁵⁰ Vernor, E.R. *Lilith: From Ancient Lore To Modern Culture*. Indiana: Dark Moon Press, 2017, 24.

⁵¹ Koltuv. *The Book of Lilith*, xi.

⁵² Koltuv. *The Book of Lilith*, xi.

sjukdomar, ohälsa och död.⁵³ Hon har även kommit att vara en dominerande kraft i forntida mesopotamiska religioner som ”the Great Mother Goddess” som symboliserade fruktbarhet.⁵⁴

Lilith dyker upp i berättelsen *Gilgamesh and the Huluppu Tree*. Berättelsen förtäljer att himmel och jord delades och människan skapades. *Enlil*, *Anu* och *Ereskigal* gjorde anspråk på himmelen, jorden och underjorden. Ett Huluppu träd hade planterats vid Eufrats strand och närdes av dess vatten men en dag kom en stark vind söderifrån och ryckte upp trädet med rötterna och förde det längs floden. En gudinna som vandrat längs flodbanken fångade upp trädet och förde det till gudinnan Inannas trädgård. Inanna vårdade trädet och hoppades att en dag låta göra en tron och en säng åt sig av trädets bark. Efter 10 år hade trädet vuxit sig stort men nu upptäckte Inanna att hennes önskningar inte kunde uppfyllas. En drake hade bosatt sig vid trädets fot, Zu-fågeln hade byggt ett bo åt sig i dess grenar och demonen Lilith hade byggt sitt hem mitt i trädet. Gilgamesh hörde om Inanna’s problematiska situation och kom till hennes räddning. Med sin tunga sköld dräpte han draken vilket fick Zu-fågeln att fly med sina ungar mot bergen. Lilith var som förstenad av skräck, hon rev ned sitt hem och flydde ut i vildmarken.⁵⁵

Ytterligare en av Lilitu-myterna är berättelsen om *Lamashtu*, en demon som gav sig efter barn och gravida kvinnor. *Lamashtu* porträtterades som en hybridliknande varelse, hon kunde framställas med en lejoninnas huvud och med fågelliknande klor till fötter. Berättelserna varierade från Lilith horan till Lilith demonen med vingar och långt hår, bland de tidigaste referenserna om henne i *Gilgamesheposet* lyder: ”...abortion had the likeness of Lilith – its mother is unclean by reason of the birth, for it is a child but it has wings.”⁵⁶

Antika babyloniska texter framställde Lilith som en av gudinnan *Ishtar*’s horor. Demonliknande skepnader som förde med sig sjukdomar och orenheter. Vissa av dessa skepnader kallades *Ardat-Lili*. *Ardat* kommer från ordet *ardatu* vilket kan översättas till prostituerade, ordet kunde även översättas till unga ogifta kvinnor.⁵⁷ Vissa äldre sumeriska texter kallade gudinnan Inanna’s tjänarinnor för Lilitu och vissa översättningar blandade myterna och berättade att: ”Inanna has sent the beautiful, unmarried, and seductive prostitute Lilitu out into the fields and streets in order to lead men astray.”⁵⁸

⁵³ Vernor. *Lilith: From Ancient Lore To Modern Culture*, 21.

⁵⁴ Vernor. *Lilith: From Ancient Lore To Modern Culture*, 18.

⁵⁵ Vernor. *Lilith: From Ancient Lore To Modern Culture*, 22.

⁵⁶ Vernor. *Lilith: From Ancient Lore To Modern Culture*, 24.

⁵⁷ Vernor. *Lilith: From Ancient Lore To Modern Culture*, 20.

⁵⁸ Vernor. *Lilith: From Ancient Lore To Modern Culture*, 20.

Liliths krafter kunde dock, trodde man, fångas in under en upp- och nedvänd skål. En skål som var försedd med passande magisk besvärjelse exempelvis:

*Bound is the bewitching Lilith with a peg of iron in her nose; bound is the bewitching Lilith with pinchers of iron in her mouth; bound is the bewitching Lilith ... with a chain of iron on her neck; bound is the bewitching Lilith with fetters of iron on her hands; bound is the bewitching Lilith with stocks of stone on her feet.*⁵⁹

Ytterligare en besvärjelse lyder:

*Thou Lilith of the desert, thou hag, thou ghoul ... naked art thou sent forth, unclad, with hair disheveled and streaming down your back.*⁶⁰

2.2 Lilith i judisk mytologi

Lilith trädde in i den judiska demonologin under den andra tempelperioden.⁶¹ Enligt vissa källor var hon Satans hustru och det finns de som menar på att Lilith var den första feministen. En ökad nattdemon med långt hår och med människoliknande drag men med vingar.⁶²

En av de äldsta nedskrivna källor som nämner Lilith är *The Alphabet of Ben Sira* författat på hebreiska av en anonym författare. Verket är möjligtvis daterat till omkring 800 e.Kr. Verket klassas vanligtvis som ett mer sardoniskt verk menat främst att underhålla. En parodi som i detta fall även syftade till att förstärka kulturella normer och specifikt den rabbiniska självförståelsen.⁶³ *The Alphabet of Ben Sira* har influerat både judisk folklore och mystiska skrifter som exempelvis *Zohar* som kan ses som ett av de mer betydelsefulla kabbalistiska verken och som jag kommer att återkomma till nedan. Enligt texten var Lilith Adams första fru och de var ett olyckligt par som bråkade ständigt. Den främsta orsaken till konflikt var Liliths vägran att underordna sig Adam under samlag. Hon vägrade att ligga under honom då Lilith menade på att då de båda var skapade av jord så var de jämlikar.⁶⁴

⁵⁹ Patai, Raphael. *The Hebrew Goddess*. Hoboken: Ktav Publishing House, 1967. Citerad i Koltuv. *The Book of Lilith*, 91–93.

⁶⁰ Gaster, Theodor H. *The Holy and the Profane*. New York: William Morrow & Co., 1980. Citerad i Koltuv. *The Book of Lilith*, 93.

⁶¹ Den andra tempelperioden varade mellan 530 f.Kr – 70 e.Kr.

⁶² Faxneld, Per. *Satanic Feminism: Lucifer as the liberator of woman in nineteenth-century culture*. New York: Oxford University Press, 2017, 55.

⁶³ Faxneld. *Satanic Feminism: Lucifer as the liberator of woman in nineteenth-century culture*, 56.

⁶⁴ Faxneld. *Satanic Feminism: Lucifer as the liberator of woman in nineteenth-century culture*, 57.

*Lilith claims that since she and Adam were created in the same way, they were equal, and she refuses to "lie below" him. She said, 'I will not lie below,' and he said, 'I will not lie beneath you, but only on top. For you are fit only to be in the bottom position, while I am to be the superior one'*⁶⁵

Lilith flydde slutligen från Edens lustgård och sökte tillflykt vid Röda havet. Gud sände tre änglar som skulle övertala henne att följa med dem tillbaka till Adam men hon vägrade. Änglarna hotade då att dränka henne men hon argumenterade med dem och hävdade att hon skapades för att orsaka spädbarnsdöd, men om änglarna skulle låta henne vara så lovade hon att inte skada barn som skyddas av namnen eller avbildningar av de tre änglarna.⁶⁶ I senare versioner av *the Alphabet of Ben Sira* framhålls det att Lilith under hennes vistelse vid Röda havet hade samlag med ett demoniskt väsen, senare bestämt Samael. Denna version syftade till att ytterligare förklara varför Lilith inte kunde återvända till Adam, hon hade nämligen låtit sig besudlas genom att ha haft samlag med en annan man.⁶⁷

Talmud hänvisar till gamla föreställningar om att Lilith är modern till allt ont. Efter att Adam och Eva kastades ut från Eden levde Adam 130 år i avskildhet från sexuella aktiviteter med Eva. Under denna tid hade Adam samlag med Lilith vilket resulterade i manliga och kvinnliga nattdemoner, bland annat demonen Asmodeus.⁶⁸

Under medeltiden var temat med Lilith som Samael's hustru påtagligt i kabbalistiska verk och under århundrandena som följde utvecklades tanken om Lilith som älskarinna till både djävulen, demoner och även Gud själv.⁶⁹ Gamla judiska traditioner har varnat för Lilith som fresterskan. Hon antastar män som sover ensamma i sitt hem och män uppmanades att vara på sin vakt "lest Lilith get hold of them."⁷⁰ Liknande varningar går att finna i texter skrivna långt senare:

⁶⁵ Vernor. *Lilith: From Ancient Lore To Modern Culture*, 26.

⁶⁶ Faxneld. *Satanic Feminism: Lucifer as the liberator of woman in nineteenth-century culture*, 57.

⁶⁷ Faxneld. *Satanic Feminism: Lucifer as the liberator of woman in nineteenth-century culture*, 57.

⁶⁸ Vernor. *Lilith: From Ancient Lore To Modern Culture*, 26–27.

⁶⁹ Koltuv. *The Book of Lilith*, 17.

⁷⁰ Faxneld. *Satanic Feminism: Lucifer as the liberator of woman in nineteenth-century culture*, 57.

*Do not leave an infant in his cradle alone in the house by day or night, nor pass thou the night alone in thy abode. For under such circumstances, Lilith seizes man or child in her fatal embrace.*⁷¹

The Zohar är ett kabbalistiskt verk från 1300-talet som särskilt betonar de sexuella elementen mellan människor och demoner. Då sexualitet är synbart sammankopplat med judisk demonologi är det föga överraskande att även Lilith sexualiserats.⁷² *Zohar* är hebreiska och kan översättas till prakt eller strålgång. Verket sammanställdes av Moses de Leon och riktades till medeltidens mystiska traditioner, kabbalister. *Zohars* mystiska och allegoriska tolkningar av *Toran* är högt skattat i kabbalistiska kretsar.⁷³ Lilith tolkas bland annat i *Zohar* utifrån 1 Mosebok 1:27 där det berättas att Gud skapade ”dem”. Den första människan var en androgyn varelse med två distinkta halvor, en maskulin och en feminin. Dessa två halvor separerades. När människan, Adam, föll i djup sömn sågade Gud av den feminina delen och smyckade henne som en brud och förde henne till Adam. Denna separerade feminina del var enligt *Zohar* den ursprungliga Lilith. När sedan Eva skapades och Lilith såg henne klänga kring Adam blev hon rasande och flydde från Eden.⁷⁴

Zohar erbjuder detaljerade instruktioner för att använda Liliths natur för att nå en ökad medvetenhet. *Zohar* beskriver hur Lilith hör hemma i skuggorna likt det mörka feminina.⁷⁵ Lilith blir en instinkt, en grundläggande aspekt av feminiteten och kvinnor som erfar Liliths sexualitet upplever den som livgivande, en hunger och en medfödd naturlighet. Likt den sexualitet en kvinna upplever dagar innan hennes menstruation när hormonerna når sin topp. En pulserande, primärt tillstånd av självet.⁷⁶

Thus, Lilith, arising from the diminution of the Moon, cast out of heaven, the neglected, rejected feminine quality, becomes the Bride of the Devil, the feminine transpersonal shadow. Lilith is something of a renegade instinct sent by God, to exist in the lower regions, i.e., in relation to humankind. Men experience her as the seductive witch, the death dealing succubus, and the strangling mother. For woman

⁷¹ Klein, Michele. *A Time To Be Born: Customs and Folklore of Jewish Birth*. Philadelphia: Jewish Publication Society, 1998. Citerad i Faxneld. *Satanic Feminism: Lucifer as the liberator of woman in nineteenth-century culture*, 58.

⁷² Faxneld. *Satanic Feminism: Lucifer as the liberator of woman in nineteenth-century culture*, 58.

⁷³ Vernor. *Lilith: From Ancient Lore To Modern Culture*, 36.

⁷⁴ Vernor. *Lilith: From Ancient Lore To Modern Culture*, 36.

⁷⁵ Koltuv. *The Book of Lilith*, 4.

⁷⁶ Koltuv. *The Book of Lilith*, 8.

*she is the dark shadow of the Self that is married to the devil. It is through knowing Lilith and her consort that one becomes conscious of one's Self.*⁷⁷

Under senare år har Liliths myt levt vidare främst genom den hotbild hon utgjort mot spädbarn. Dokumenterade ritualer visar på en rädsla att Lilith antingen ska döda eller stjäla barn och föräldrar använde bland annat amuletter med namnen på de tre änglarna med vilka Lilith slutit ett förbund med. Lilith som barnamörderska levde kvar hos traditionella judiska kommitteter fram till sent 1900-tal.⁷⁸

2.3 Lilith i Bibeln

Det är möjligt att Lilith nämns kort i Jesaja 34:14: ”Det blir ett tillhåll för ökendjur och hyenor, en plats där gastar möts. Där håller också Lilit till och finner en plats att vila.”⁷⁹ Faxneld menar dock på att det inte är mytologins Lilith som det handlar om, utan det har skett en missuppfattning vid översättningen gällande termen för ett orent djur.⁸⁰ Vissa bibelöversättningar har bytt ut namnet Lilith och ersatt det med skrikuv.⁸¹ Även första Mosebok presenterar en möjlig gestaltning av Lilith. Lilith som Adams första fru är en förklaring till den annars motsägelsefulla skapelseberättelsen. 1 Mosebok 1:27 berättar om att ”Gud skapade människan till sin avbild, till Guds avbild skapade han henne. Som man och kvinna skapade han dem.”⁸² I ett stycke längre fram kan vi dock läsa att Eva skapades efter Adam från ett av hans revben.⁸³ Läsaren möter alltså två olika versioner av kvinnans tillkomst vilket möjliggör för en tolkning av Lilith som Adams första hustru.

2.4 Lilith i populärkultur

Lilith har genom historien getts olika gestaltningar och hon har använts för olika syften och intentioner. Hon har framställts som vampyr och som modern till all ondska. Lilith blev aldrig en del av de ledande kristna lärorna men hon har inneslutits i ett flertal europeiska folksägnar. Hon omnämns i arabisk demonologi och under romantiken fascinerades publiken av denna

⁷⁷ Koltuv. *The Book of Lilith*, 7.

⁷⁸ Faxneld. *Satanic Feminism: Lucifer as the liberator of woman in nineteenth-century culture*, 58.

⁷⁹ Jesaja 34:14. Hämtad från Bibel 2000.

⁸⁰ Faxneld. *Satanic Feminism: Lucifer as the liberator of woman in nineteenth-century culture*, 55.

⁸¹ Faxneld. *Satanic Feminism: Lucifer as the liberator of woman in nineteenth-century culture*, 56.

⁸² 1 Mosebok 1:27. Hämtad från Bibel 2000.

⁸³ 1 Mosebok 2:21-22. Hämtad från Bibel 2000.

femme fatale. Exempelvis i Goethe's *Faust* möter Mephistopheles Lilith och när han frågar om vem hon är får han svaret:

*Adam's first wife. Beware of her beautiful hair, Of this ornament, with which she solely parades. If she with it gains the young man, She does not promptly let him go again.*⁸⁴

Goethe betonar i texten sambandet mellan Lilith och syndafallet, Lilith symboliserar frestelse vilket är ett av huvudtemana i *Faust*.⁸⁵ Teosofiska gurun Helena Blavatsky betraktar Lilith som en symbol för djuriska kvinnor som parade sig med män. Denna förening resulterade i en ny art, satyrer som hon anser utgör ursprunget för dagens apor. Lilith är alltså enligt Blavatsky urmodern till dagens apor.⁸⁶ Lilith har under senare år gjort varierade framträdanden i olika slags esoteriska texter. Exempelvis hänvisas det till henne som Lucifers älskarinna i pamfletten *Den ny morgens gry* skriven den danska satanisten Ben Kadosh 1906. Kadosh hyllar Lilith och knyter henne till esoterisk satanism.⁸⁷

⁸⁴ Goethe, Johann Wolfgang von. *Faust*. Berlin: Akademik-Verlag, 1958. Citerad i Faxneld. *Satanic Feminism: Lucifer as the liberator of woman in nineteenth-century culture*, 59.

⁸⁵ Faxneld. *Satanic Feminism: Lucifer as the liberator of woman in nineteenth-century culture*, 60.

⁸⁶ Faxneld. *Satanic Feminism: Lucifer as the liberator of woman in nineteenth-century culture*, 60.

⁸⁷ Faxneld. *Satanic Feminism: Lucifer as the liberator of woman in nineteenth-century culture*, 60.

3. Resultatredovisning

I följande avsnitt kommer jag att besvara frågeställningarna och resultatet presenteras bok för bok i bokstavsordning. Frågeställningarna kommer att redovisas i löpande text för att sedan analyseras och diskuteras i nästa del.

3.1 Lilith: Dark Feminine Archetype

Vad vet vi egentligen om Lilith inleder Asenath Mason med att fråga läsaren. Är hon en demon eller en gudinna? Ser du henne som en illvillig barnamörderska eller en mäktig feminin kraft? Föreställer du dig henne som en hora och en lustfylld *succuba* eller kanske som en stolt och självständig kvinna? Eller är hon kanske helt enkelt en inre impuls i ditt undermedvetna jag?⁸⁸

She has so many masks that each time we think we already know her, she reveals a new one, showing a completely different aspect of herself and laughing at our ignorance.⁸⁹

Mason är tydlig med att vare sig hon eller de andra författarna i antologin gör anspråk på att äga Lilith. Boken berättar om personliga vittnesbörd om möten med Lilith och om hur hon genom sin närvaro och kunskap förändrat deras liv. Syftet med dessa berättelser är att inspirera den som läser att själv söka Lilith och utforska denna fascinerande gudinna. Mason manar läsaren att se bortom missuppfattningarna kring Lilith. Lilith är nattens drottning och hon kommer att återta sin rättmätiga tron, hon representerar den mörka sidan av feminiteten, en arketyper som sträcker sig tillbaka till mänsklighetens början.⁹⁰

Det första verket som presenteras i antologin är en dikt av Mike King, *Sea of Ecstasy*:

*Your kisses are like liquid ecstasy, Setting my soul on fire as I let you take over me.
A perfect union we've come to make, In such a perfect moment in such a perfect
place. As we touch we create suns, moons, and stars, That can be seen above and
afar. Your voice sounding like a satin covered night, Seducing me as we take flight.
I crave to be inside of you, to go as deep as I can*

⁸⁸ Mason. *Lilith: Dark Feminine Archetype*, 7.

⁸⁹ Mason. *Lilith: Dark Feminine Archetype*, 8.

⁹⁰ Mason. *Lilith: Dark Feminine Archetype*, 14.

Losing all agendas and losing all plans. As a result, time stands still, Leaving only a familiar sensation in which I feel. As you devour me I become satisfied, With orgasmic pleasure that moves me like the tides. Setting me free with its ebb and flow, Exploding with passion in ways that I've never known. You've taken over me in a rush of power, Dissolving my inhibitions like a melting tower. And every time I penetrate your veil I can clearly see, That right in this moment you are all I need. Just let your liquid love transform me. In a burning sea of ecstasy.⁹¹

Dikten ovan förmedlar bilden av en relation som fokuserar främst på den manliga njutningen då sexualakten sker på hans villkor utifrån hans begär. Kvinnan beskrivs som förförisk, hennes beröring är som eld. Kvinnans funktion framstår vara att uppfylla mannens begär, det är en ensidig ton i dikten med fokus på ordet *jag* och *mig*. Det framgår inte om kvinnan njuter eller blir tillfredsställd.

A Mother's Embrace är en åkallan av Kai Nathera. Nathera beskriver den ritual som hon genomför för att komma nära Lilith och det första hon gör är att genomgå en rening, hon beskriver hur hon sköljer bort dagens smuts och kliver sedan naken till altaret. Hon tänder två svarta ljus och bränner upp några droppar av drakblod och myrra.⁹² Nathera tänder därefter ytterligare nio mindre ljus och renar sig med salvia. Nathera offerar av sitt blod till Lilith, blod som hon har stänkt över en ros av glas.⁹³

The bloodlust. The nights are dark. They wrap around me in velvet layers. Only the tips of wings show. I can still taste her on my lips. The deep entrapment of sweet love is still swirling through my veins. Walking through the night is a lovely way to meet her again. The soft flesh which my fangs pierced. The flood of pure sweet blood ravishing my mouth. Trying not to spill a drop, amazed at how good it feels. The addiction is strong. The limpness of her body as she submits to my will. The caress of her hands on my back, hanging on to my wings for dear life. There has never been one as sweet as you. I will find you again. I will never let you go.⁹⁴

⁹¹ King, Mike. Sea of Ecstasy. I *Lilith: Dark Feminine Archetype*, 15.

⁹² Drakblod utvinns från harts från drakblodsträd, *Dracaena draco*. När trädets stam skadas sipprar det fram ett blodrött harts som används inom olika praktiker.

⁹³ Nathera, Kai. *A Mother's Embrace*. I *Lilith: Dark Feminine Archetype*, 18.

⁹⁴ Nathera. *A Mother's Embrace*. I *Lilith: Dark Feminine Archetype*, 17.

Bilden som Nathera målar upp är den av en vampyrisk älskarinna och det är mycket fokus på blod och lust. Författaren beskriver sig själv som bevingad och det sker ett utbyte av blod vilket upplevs som en sexuell transaktion. Nathera relaterar till Lilith både som en yttre gestalt som hon tillåts komma nära, en gestalt som påminner henne om vem hon är, som kvinna, som vampyr och som ett barn av natten.⁹⁵ Men också som en inre närvarande kraft, ”There are times when I walk with her at night, and that is how I feel when I am her and she is me, and we travel together.”⁹⁶ Lilith är både en älskarinna och en moder, hon både straffar och belönar. Hon vet vad som är bäst för oss och när hon straffar oss är det utifrån kärlek. Hennes närvaro är helande och Nathera målar upp hur hon upplever att hennes själ känns lättare efter att ha varit i Liliths närhet.⁹⁷

*I am a child of Lilith. As her child, I honor her daily. In every aspect of my life, When I am in need She is there. When I am lost She is the light to guide my way. I represent the sensuality that is Lilith. I am the Succubus that is feared yet wanted. I am the Incubus that is loved, yet yearned. I am the child of the Great Goddess Lilith. The Owl, The Vampire, Mother of All. She knows who is true. She knows who is real. She is not to be played with. I am a child of Lilith Brought into being Celebrating her, right her.*⁹⁸

Asenath Mason och Rev Bill Duvendack har tillsammans skrivit *Fire and Lust*. En ritual för två individer för att framkalla oskulden Lilith och demonen *Asmodeus*. Syftet med ritualen är att erfara den kombinerade kraften av Eldens furste och hans gemål. Ritualen handlar om att överlåta sig till de sexuella strömmarna och låta dem leda en.⁹⁹ Asmodeus står för elden, styrkan och kraften medan Lilith symboliserar lusten och passionen. För att närma sig Lilith och Asmodeus ska utövarna börja med att måla upp Liliths och Asmodeus sigill i svart på en röd bakgrund. Detta placeras sedan på altaret. Utövarna tändar därefter ljus, röda och svarta, så många eller få som de själva önskar. Altaret dekorerar utifrån vad utövarna anser passande för ritualen och förbereder därefter sakramentet – en kalk fylld med rött vin som symboliserar gudinnans blod.¹⁰⁰ Efter att dessa förberedelser är klara är det dags att förbereda sig själva, utövarna sitter ned i en meditativ ställning och håller varandras händer. De andas djupt och

⁹⁵ Nathera. *A Mother's Embrace. I Lilith: Dark Feminine Archetype*, 17.

⁹⁶ Nathera. *A Mother's Embrace. I Lilith: Dark Feminine Archetype*, 17.

⁹⁷ Nathera. *A Mother's Embrace. I Lilith: Dark Feminine Archetype*, 19.

⁹⁸ Nathera. *A Mother's Embrace. I Lilith: Dark Feminine Archetype*, 20.

⁹⁹ Mason, Asenath och Duvendack, Rev, Bill. *Fire and Lust. I Lilith: Dark Feminine Archetype*, 30.

¹⁰⁰ Mason och Duvendack. *Fire and Lust. I Lilith: Dark Feminine Archetype*, 31.

långsamt och visualiserar en orm som slingrar sig från ryggen och upp mot det tredje öga och de känner hur chakran aktiveras inom dem. De fokusera på chakran och känner energin runt omkring. Därefter fokuserar utövarna på sigillet och smörjer det med några få droppar av blod. När de är redo läser de invokationerna, antingen tillsammans eller väljer varsin att fokusera på.¹⁰¹

Liliths invokation:

I invoke Lilith the Younger, The Maiden and the Daughter, Consort os Asmodeus, the Destroying God, She who ignites the flame of passion in the heart of man! I call forth the Flaming Bride, She who is a woman and a pillar of fire! I invoke your lust and your fury! Rise within me as a living flame, And transform me through your burning ecstasy! Let me ascend through the axis of the world, And forever keep me going on my way! I call you through blood, fire and lust! Come to me!¹⁰²

Asmodeus invokation:

Asmodeus! Demon King of the unholy fire, I summon you to this chamber! Crimson red master of the spark of life, I call you forth into this temple. Bringer of fiery destruction, bringer of the ultimate whore, inhabit this space with your light and heat. Scorch away the dross from this space. Scorch away the dross from myself. Purify and lift me to the throne of Thaumiel. Bringer of the savior of man, I invoke you to fill me with your fire! Bringer of mass destruction, I invoke you to purify and fill me! Strengthen my ascending flame and the flame of our temple! Torch away the hurdles I face, and scorch away my enemies! Sanctify through flame this sacred space, Asmodeus, as I offer unto you the ashes of my dross. Let my ashes contribute to the ashes of those that have sacrificed to you before, and let them further your kingdom. Gelatinous Asmodeus, I call forth your sacred, lustful fire, within me. Ignite my passion and strengthen my lust. Enflame me with satiated desires, and show me the path to true ecstasy. Consume my mind with sacred fires of the erotic, and leave me spent in bliss, knowing my Will is done, And all glory and honor and praise to you, Asmodeus And all glory and honor and praise to you.¹⁰³

¹⁰¹ Mason och Duvendack. *Fire and Lust. I Lilith: Dark Feminine Archetype*, 32.

¹⁰² Mason och Duvendack. *Fire and Lust. I Lilith: Dark Feminine Archetype*, 32–33.

¹⁰³ Mason och Duvendack. *Fire and Lust. I Lilith: Dark Feminine Archetype*, 33.

I texten beskrivs Lilith och Asmodeus positivt med ett lustfyllt fokus där Lilith personifierar sex och passion. Bilden av Liliths lust är att den är förtärande och genom att närma sig henne kommer hennes låga att sluka en. Tillsammans utgör Lilith och Asmodeus en destruktiv kraft som beskrivs som lika nedbrytande som uppbyggande. En utomvärldslig upplevelse men ändå så närvarande. Användandet av Lilith handlar om att låta sig släppa alla hämningar och att fullständigt överlåta sig åt njutningen. Att släppa lös sina djupare, mörkare begär och fullständigt leva ut sina fantasier. Lilith är den sexuella energin som utövaren låter fylla sin kropp med.

Martha Gray beskriver i *Lilith and the Dual Nature of the Owl* en kortare ritual för att genom Lilith få ta del av kunskap och uppenbarelser. Gray menar att Lilith inte bara har en mytologisk koppling till ugglan utan deras natur överensstämmer med varandra. Båda fascinerar likväl som de båda blivit fruktade och älskade utifrån deras mytologiska symbolik och folktro.¹⁰⁴ Ritualen utförs allra bäst en natt under nymånen och utövaren bör se till att hen inte kommer att bli störd. Utövaren ska tända ett enda svart ljus, detta ska vara den enda ljuskällan. Hen blundar sedan och fokuserar på sin andning, därefter visualiserar utövaren hur hen befinner sig i en öken bland stenarna av ett förstört tempel, övergivet sedan länge. Hen hör hur vinden sjunger genom stenarna. Utövaren ska föreställa sig hur hen försiktigt går i sanden, en prärievarg kanske hörs yla någonstans i fjärran. När utövaren kommer fram till ruinens centrum hör hen ett skrikande läte som följs av en skugga, när den närmar sig ser hen hur den förvandlas till en kvinna vars fötter förblir som klor och hennes hår är rufsigt. Hur Lilith framträder för utövare kommer vara individuellt och hennes budskap är personligt. Lilith rör sig i framkanten så utövare bör vara bereda på att hennes lärdom kan vara tung att höra och hennes kunskap har ett pris.¹⁰⁵

Lilith framställs som en dörrvakt och i likhet med ugglan symboliserar hon kunskap. Man måste närma sig henne för att få gå igenom dörren för att få ta del av denna kunskap, det kanske inte är något man kommer vilja veta men vi uppmanas att lita på att Lilith vet bäst. Vad det rör sig om för pris framgår inte men det är tydligt menat som en varning. Lilith är inte din att kontrollera, hon har sin egen vilja och det är upp till henne vad och om hur hon delar med sig av något till dig. Hon är både dörrvakten och nyckeln, om du får komma in är helt på hennes initiativ.

¹⁰⁴ Gray, Martha. *Lilith and the Dual Nature of the Owl*. I *Lilith Dark Feminine Archetype*, 37.

¹⁰⁵ Gray. *Lilith and the Dual Nature of the Owl*. I *Lilith Dark Feminine Archetype*, 41.

The Vase of Lilith är en ritual som handlar om att offra till Lilith. Nemo V. beskriver att det handlar om att fylla ett kärl med offergåvor till Lilith och på så sätt initiera ett band med henne. Ritualen manifesterar den intimitet som finns mellan Lilith och utövare.¹⁰⁶ Utövaren ska försöka kanalisera den vilda kvinnan. Det handlar om att väcka passionen inom sig själv så att denna sida av självet kan integreras med medvetandet. Lilith är den mysteriska ingången till det innersta kaoset.¹⁰⁷ Lilith målas upp som kraften som vi vill låsa upp i våra liv, den vilda och ohämmade sidan av vårt jag. Genom Lilith vågar vi vara vildsinta, otyglade, Lilith släpper lös stormen i vårt inre och vi längtar efter att få dansa i vinden.

En utövare börjar med att placera tre röda ljus i en triangel runt Liliths sigill, ett svart ljus precis i mitten och kärlet jämte det svarta ljuset. Utövaren bör använda sin favoritparfym för ritualen och tända rökelse av antingen kanel eller drakblod, därefter sätter hen på musik som utövaren upplever passande för stunden för att trigga igång känslor. Utövaren bör bära kläder som hen associerar med Lilith, exempelvis en svart eller röd mantel kan te sig passande. Hen tänder inledningsvis ljusen, det svarta först och därefter de andra och säger därefter:¹⁰⁸

Lilith lead me through your Cave, Touch my soul, my core and my essence! Let me taste the Lust in thee, The Pleasure in thee, And the Beauty of the bestial Passion. Receive my offerings In the vessel that I wish to dedicate to you. Abyzu, Alio, Alu, Ardad Lili, Gallu, Gelou, Lamassu, Zariel, Zephonith! Lilith!

*Ama Lilith, Liftoach Sitra Ahra!*¹⁰⁹

Utövaren visualiserar hur hen går in i *the Cave of Lilith*, känner hur den är levande, pulserande. Under tiden som hen går runt, känner hen hur man blir redo att erbjuda Lilith sin själ och sitt kött. Utövaren känner hur man förbereds för att återfödas som ett visare och starkare Själv. Hen ser hur Lilith kommer närmare, hon erbjuder till att dricka från hennes kopp av mörkret självt. Utövaren säger orden: ”Mater Lilith, receive my offering of life. May through my blood I feel yours.”¹¹⁰ Det framträder inte vad *the Cave of Lilith* är men en möjlig tolkning utifrån betoningen på lust och njutning är att det handlar om underlivet men det är också möjligt att det handlar om ett mentalt tillstånd.

¹⁰⁶ V, Nemo. *The Vase of Lilith. I Lilith: Dark Feminine Archetype*, 42.

¹⁰⁷ V. *The Vase of Lilith. I Lilith: Dark Feminine Archetype*, 42.

¹⁰⁸ V. *The Vase of Lilith. I Lilith: Dark Feminine Archetype*, 43.

¹⁰⁹ V. *The Vase of Lilith. I Lilith: Dark Feminine Archetype*, 43–44.

¹¹⁰ V. *The Vase of Lilith. I Lilith: Dark Feminine Archetype*, 44.

Nästa steg i ritualen handlar om offrandet av blod och utövaren ska låta några droppar blod sippra ned i kärlet tillsammans med vatten och se hur dessa mixar sig med varandra. Nästa offergåva är de sexuella gåvorna och för detta steg behöver utövaren vara naken. Medan man smeker sig själv till orgasm, föreställer man sig att det är Lilith som man är med. Det handlar om att känna varje sensation som passerar, varje beröring. Mixa ned vätskorna tillsammans med vattnet och blodet.¹¹¹ För att slutföra ritualen säger utövaren följande:

Ama Lilith, Forever connected to you I shall be, Through my offerings and the flames of your kisses. Abeko, Batna, Abito, Eilo, Amizo, Ita, Izorpo, Kali, Kea, Kokos, Odam, Patrota, Podo, Partasah, Satrina, Talto, Lilith!

*Ama Lilith, Enflame my memory with your flames! Ama Lilith, Enflame my actions with your flames! Ama Lilith, Enflame my thoughts with your flames! So mote it be!*¹¹²

Utövaren släcker därefter ljusen och täcker över kärlet som nu är både en materiel och en spirituellt bekräftelse på hens pakt med Lilith. Genom blodet erbjuder man sig själv till Lilith, genom sex öppnar man upp sig för vad hon har att erbjuda och genom ens sinne binder man sig till henne. En överlåtelse för att bli upphöjd. Liliths roll är den av livgivare, till lust och passion, till bestiala begär. Lilith fungerar som en kanal mellan utövare och ens djuriska impulser, Lilith är nyckeln och hon främjar ett bejakande av den inre livslusten.

Katie Anderson är nästa författare eller snarare konstnär. Hon presenterar verket *The Creative Fire: An Invocation to Lilith* som handlar om att måla under inflytande av Lilith som representerar den mörka feminina skaparkraften.¹¹³ Utövaren börjar med att tända röda ljus, man kan ha så få eller många som man själv önskar, och man bränner även rökelse. Utövaren förbereder ritualen med att fylla en kalk med rött vin. Tar därefter tre djupa andetag och påbörjar sedan ritualen när hen känner sig redo.¹¹⁴

Queen of eternal darkness, the screeching owl flying on the wings of the night! The desert winds whisper the secrets of your unholy embrace. Ardat Lili! Voluptuous Demon of the Night! Queen of the most beautiful death! Mother of Harlots, Vamps and Whores, whose kiss untethers the wild heart and sets the spirit free! Great

¹¹¹ V. *The Vase of Lilith. I Lilith: Dark Feminine Archetype*, 44–45.

¹¹² V. *The Vase of Lilith. I Lilith: Dark Feminine Archetype*, 45.

¹¹³ Anderson, Katie. *The Creative Fire: An Invocation to Lilith. I Lilith: Dark Feminine Archetype*, 48.

¹¹⁴ Anderson. *The Creative Fire: An Invocation to Lilith. I Lilith: Dark Feminine Archetype*, 49.

Whore of Babylon! Terrifying are you who grants life to the dying and sight to the blind! Blood flows from the caverns of the sacred Huluppu tree, feeding your children and calling their return. Within them you stir the passions of Lust, inflicting the wound of Desire! Lilith, yours are the fires of the Black Serpent! Your names and incantations conquer all shame and fear! Your names and incantations conquer the curse of Death and cause the serpent fires to rise triumphantly! I call you by your ancient names! Lilith! Naamah! Isheth Zenunim! Alilat! Ereshkigal! Al-uzza! Ishtar! I offer you this flesh. May my body be a suitable vessel for your spirit.¹¹⁵

Utövaren låter därefter några droppar av hens blod sippra ned i kalken och drick upp innehållet och hänger sig sedan åt antingen skapande eller meditation och utövaren låter Lilith tala till hen. Anderson återger vidare hur Lilith kom nära henne själv och gav följande meddelande:

She is blood and fire. She is delicious passion and she is ecstasy. She is all the things that are found in absolute release. She has the power to end all things. Her touch is sublime destruction and terror in the heart that knows fear and in he that knows it not, she is the desire of all souls, and union therein is freedom. Without the fires of destruction, there is no transformation. Destruction is necessary. The little death is the sublimation, the release that happens upon surrender to the fire. It is the destruction that permits transformation.¹¹⁶

Det är en mångfacetterad bild av Lilith som presenteras. Det mörka är ett genomgående tema i beskrivningen. Anderson beskriver Lilith utifrån många olika aspekter och namn, Lilith är drottningen, ugglan, demonen, skökan, vampyren. Lilith är en gestalt med många former som på olika sätt bejakas i det kreativa. Att skapa kan vara både konstruktivt och destruktivt och Lilith äger båda dessa sidor i sitt väsen. Lilith är allt hon är, i sin destruktivitet är hon förödande men hon äger samtidigt kraften att bygga upp och bygga nytt. Lilith är friheten att inte anpassa sig, att vara just allt man är på det sätt man själv önskar. Styckets språk är målande och lyfter fram Liliths makabra gestalter på ett poetiskt sätt.

Leonard Dewar beskriver i sin essä *The Inconceivable Nature of Lilith* hur Lilith ofta kommer att förknippas allt för mycket med en moderlig gudinna. Dewar menar på att folk närmar sig

¹¹⁵ Anderson. *The Creative Fire: An Invocation to Lilith. I Lilith: Dark Feminine Archetype*, 49.

¹¹⁶ Anderson. *The Creative Fire: An Invocation to Lilith. I Lilith: Dark Feminine Archetype*, 50.

Lilith aldeles för oförsiktigt.¹¹⁷ Han skriver att när det till exempel handlar om Lilith och sex så måste vi inkludera alla sexuella praktiker. Det handlar inte bara om njutning, fetischer och preferenser utan Lilith representerar också det perversa, det omoraliska och skadliga.¹¹⁸ Att värda Lilith handlar om att förstå de delar av henne som kommer att få dig att äcklas och vilja rygga tillbaka, hon kommer inte anpassa sig efter sökarna utan det är sökarna som måste förstå att den Lilith de finner kanske inte stämmer överens med den bild de sökt efter. Lilith är den mörka modern som ger liv men hon är samtidigt den som också tar det. ”the Dark Mother feeds on the individual, eating their thoughts, their minds, and their spirits. She feeds mercilessly, like a vulture devouring the flesh and the eyes of the dead.”¹¹⁹

*There is nothing safe in treading such a Path: She is not like any goddess or entity that is know to us. If She sees a person as food, even if it is Her child, She will feed on their life without distinction, with Her wide-eyed gaze looking at them voraciously.*¹²⁰

Lilith framställs som en kvinna utan vare sig moral eller anständighet. Ett väsen som endast tillgodoser sina egna begär oavsett hur fruktansvärda dessa ter sig. Bilden är den av en mörk moder som kontrasterar bilden av en godhjärtad mor. Lilith som moder är en snedvriden gestalt, hon förtär istället för att vårda. Bilden som ges är den av en vampyrisk moder, en bestialisk gestalt som ständigt hungrar. Lilith är en gestalt som ska fruktas, Dewar menar på att sökandet efter henne kan innebära konsekvenser man inte räknat med. Det är en tydlig varning. Det påpekas att Lilith står för det sjuka, det ohyggliga och det tydliggörs att Lilith är demonisk, en ondskefull skepnad som bejakar allt förvrängt och abnormt, möjligtvis för att Lilith själv är förvrängd och naturvidrig.

3.2 Lilith: Goddess of Sitra Ahra

Daemon Barzai inleder antologin med att varna för Lilith. Hon bär många masker och kan visa sig som välvillig och förförisk men hon kan samtidigt vara grotesk och som mörkret självt. Ett möte med Lilith kan ge dig mer än vad du någonsin vågat hoppas på men hon kan även vara

¹¹⁷ Dewar, Leonard. The Inconceivable Nature of Lilith. I Lilith: Dark Feminine Archetype, 121.

¹¹⁸ Dewar. The Inconceivable Nature of Lilith. I Lilith: Dark Feminine Archetype, 126.

¹¹⁹ Dewar. The Inconceivable Nature of Lilith. I Lilith: Dark Feminine Archetype, 127.

¹²⁰ Dewar. The Inconceivable Nature of Lilith. I Lilith: Dark Feminine Archetype, 127.

det värsta du någonsin kommer att uppleva.¹²¹ Barzais inledning manar till att närma sig Lilith med respekt och försiktighet. Hon är en levande kraft som inte går att tygla efter någon annans vilja.

Den första ritualen *Ama Lilith* beskrivs av Daemon Barzai. Lilith benämns som den mörka modern och den första demonen. Hon förför och förleder män genom syndfulla drömmar. Kvinnor leds till förförelsens väg och Lilith lär dem att utnyttja sin sexualitet och sin inneboende kraft.¹²² ”She is Lilith, the Black Madonna, she is the one who hunts in dreams, becomes the nightmare of the Saint and good men.”¹²³ Lilith framställs som en jägarinna och som en mardröm som hemsöker män. Syftet med ritualen är att öppna upp vårt sinne för Lilith så hon kan leda vår själ mot mer mörka dimensioner. Detta är dimensioner där vi finner våra djupaste rädslor och om du inte är redo så kommer du att gå under.¹²⁴ Utövaren börjar med att tända ett par svarta ljus och utför ett blodsoffer till Lilith. Hen låter sitt blod droppa nedför Liliths sigill samtidigt som hen reciterar ”AMA LILITH LAYIL RIMOG LILITH!”¹²⁵ Detta upprepar utövaren 11 gånger.

Liliths invokation lyder:

*LEPACA LILITH! LEPACA KLIFFOOTH! LEPACA GAMALIEL! AMA LILITH
LIFTOACH KLIFFOOTH!*

Lilith, Goddess of Debauchery and Blasphemy, Dark Mother. Queen of the Bloody Moon, Come to me! My mind and my spirit are ready to receive your gnosis, This is the gnosis of the Dark Side, Come with your Dark Progeny, Be present in this Unholy rite of Blasphemy!

You are who will guide me to the Mysteries of the Other Side. I long for your Kiss of Passion, Luxury and Death! Teach me the secrets that hide the Dark Moon of Gamaliel, There, in where the Fires of the Sabbat burn and the Satyrs dance around the Black Fires of our Dark Father Samael! You are the Queen of Harlots! Teach me how to use the power of sexuality to manifest my will. Mistress of the Bloody Moon, I surrender to you. Teach me your secrets and give me your gnosis.

So mote it be!

¹²¹ Barzai, Daemon. (red.). *Lilith: Goddess of Sitra Ahra*. 2 uppl. Black Tower Publishing, 2015, 8.

¹²² Barzai, Daemon. *Ama Lilith. I Lilith: Goddess of Sitra Ahra*, 9.

¹²³ Barzai. *Ama Lilith. I Lilith: Goddess of Sitra Ahra*, 9.

¹²⁴ Barzai. *Ama Lilith. I Lilith: Goddess of Sitra Ahra*, 9.

¹²⁵ Barzai. *Ama Lilith. I Lilith: Goddess of Sitra Ahra*, 9.

Det är mycket mörker i Barzais beskrivning av Lilith. För män utgör hon en större hotbild än vad hon gör för kvinnor. Hon förleder män medan kvinnor välkomnas att närma sig henne och hon tar dem till sig under hennes vingar och lär dem hennes vägar. Beskrivningen upphöjer Liliths mörkare gestalter, hon är fördärvets gudinna och hädelsens drottning. Bilden som Barzai förmedlar är den att hon gör uppror mot rådande läror och mot allt som anses heligt. Lilith framställs ytterst sexuell och hon är den som besudlar det heliga genom sitt blotta väsen och hon bjuder in oss att följa henne. Det beskrivs att de riter som utövaren hänger sig åt är hädiska, blasfemiska. Lilith framträder som en antites mot det kyrkliga. Dessa riter syftar mot att vanvörda det heliga.

Salomelihecatel står för nästa verk, *Arachnid Lilith*. Salomelihecatel beskriver Lilith som den mörka sidan av femininiteten och Evas motsats. Liliths kraft kommer från menstruationsblod. Demonernas moder och häxan som stjälar barn, hon våldför sig på män i sömnen och föder deras barn men trots dessa aspekter representerar Lilith för Salomelihecatel "the liberation of the instincts, the lust, the sexuality, the fight against taboo, the vampirism and the Bloody Sabbath."¹²⁷ I verket beskriver Salomelihecatel hur Lilith har många aspekter som går att utforska, detta verk behandlar Lilith som spindeln. Lilith i likhet med en spindel strör nät omkring sig och väntar sedan på att ett offer ska fastna. Liliths nät är endast synliga om natten och var vaksam, om du blir distraherad kommer du att fångas in och hon kommer att förtära dig. Du kommer att bli ett tomt skal som tjänstgör under drottningen. Hennes rike består av ben och luften är fylld av gift.¹²⁸ Lilith som spindel är hennes mest aggressiva form, associerad med svart magi.

Förberedelserna består av att ordna ett altare, tända ljus och rökelse. Även ett blodsoffer förväntas. Utövaren ska meditera kring Liliths inregel och låta gudinnans energi fylla rummet för att sedan läsa följande:

*Arachnid Lilith! Mother of all the demons! Leader of armies! Devourer of souls I
submerge into the depths of the Earth And penetrate into your damp caves Guided
by one of your servants Allow me to see through your webs To reach your chambers*

¹²⁶ Barzai. *Ama Lilith. I Lilith: Goddess of Sitra Ahra*, 10.

¹²⁷ Salomelihecatel. *Arachnid Lilith. I Lilith: Goddess of Sitra Ahra*, 12.

¹²⁸ Salomelihecatel. *Arachnid Lilith. I Lilith: Goddess of Sitra Ahra*, 12.

Owner of the Shadows of Death I implore you to bring me your gnosis and to initiate me into the secrets of the Dark Moon of Gamaliel!

So be it!

*Ho Drakon, Ho Megas!*¹²⁹

Lilith framställs som en brutal föröväre. Hon skyr inget och hennes lust övertrumfar alla restriktioner. Lilith beskrivs få kraft från menstruationsblod, blod som vanligtvis har förknippats med orenhet genom historien. Hon är den ondskefulla modern, häxan som stjal barn, vad hon gör med dem framgår inte av texten. Salomelihecatel beskriver Lilith som frigöraren av den kvinnliga sexualiteten, den inre mörka sexualiteten som går emot normer och som bryter mot tabun. Lilith är vampyren som drivs av sin blodslust och det verkar främst vara män som bör frukta henne. Lilith som spindeln är en jägare, hon är den som lockar sina offer i en fälla och när de är väl är fast slukar hon dem. Lilith är demonisk och mäktig.

Lilith - The Night Hag är nästa verk som är skrivet av Pairika - Eva Borowska. Lilith beskrivs som den första rebellen som genom att sätta sig upp mot den patriarkala ordningen förde in kaos i världen. Hon var den som inte gick med på något annat än jämställdhet och fri vilja. Då hon var den som lämnade Eden på eget bevåg så var hon "the first to experience both light and darkness. Thus she could choose to walk the path of perfect balance of Neither..."¹³⁰ Borowskas verk har en feministisk ton och Lilith målas upp som den som kämpar för sin rätt och för sin talan. Lilith är den som går sin egen väg och hon bestämmer själv vem hon vill vara. Femininitetens innersta kraft tillhör *the Night Hag* och det är hos henne vi söker råd. Hon är både livgivare och mörderska. Denna nattens hagga förtjänar både vår respekt och fruktan.

*The Night Hag usually appears to us as ugly, skinny old woman with a black decayed sagging skin, red or black beady eyes, with bad teeth sharply curved as her claws with which she grabs her sleeping and dreaming blissful dreams victim, sucking the energy of life, which is sperm and blood.*¹³¹

Som mörk hagga beskrivs Lilith som en häxliknande gestalt med demoniska drag. Hon framställs som en skepnad som man skulle rygga undan ifrån. Det är ingen behaglig bild av

¹²⁹ Salomelihecatel. *Arachnid Lilith. I Lilith: Goddess of Sitra Ahra*, 14.

¹³⁰ Borowska, Pairika – Eva. *Lilith – The Night Hag. I Lilith: Goddess of Sitra Ahra*, 42.

¹³¹ Borowska. *Lilith – The Night Hag. I Lilith: Goddess of Sitra Ahra*, 43.

Lilith som målas upp utan den av en vanskapt kvinna som kan gå in i människors drömmar och suga livskraften ur dem. Betoningen på att Lilith är ute efter sperma och blod pekar på att det är män som hon jagar, en jakt på hämnd gentemot de som försökte tvinga sig på henne. ”The Night Hag as the one who knows what rebellion is, the maternal instinct and death, is the archetype of feminine consciousness representing the female awareness of hell...”¹³² Den gamla kvinnan som är vis och har sett mycket. Lilith är en kontrast, hon rör sig i skuggorna och i utkanten.

Ett kortare verk, *Lilith Invocation*, är skrivet av Lucien von Wolfe:

*Lilith, Queen on the walking Divine, Awakening the Children of Lucifer, They who walk as Wolves among sheep, Protectors and Prophets of the Flame, shower me with Your Predatory Insight. Guide me, Demon Queen, as I Awaken, transitioning from ethereal god-form into that of living flesh ablaze with truth to ignite the Watchers of Man again. Quench my Thirst, satiate my Hunger, Queen of the Vampyres, Sister and Lover of the Lightbearer, Give to me Your black night Eyes, With dreams of blasphemous desires, Echoing delicious screams of ravaged prey. Walk with me, Tortuous Serpent, as I enter the Void Stripped of layers of skin to bone Challenged throughout the Tunnels of Set Until I am once again Reborn.*¹³³

I texten möter vi Lilith som både drottning och gudinna. Lilith benämns som Lucifers älskarinna och modern till hans barn. Lilith beskrivs både som en jägarinna och demonernas drottning. Lilith är både den som skyddar och den som jagar, hon är ett väsen av natten i sin vampyriska skepnad. Det skapar en känsla av en kvinna som njuter av jakten, en nära sexuell tillfredsställelse.

Lilith: The Spider Queen of the Qlipoth är skriven av Daemon Barzai och behandlar återigen Lilith som spindeln. Bilden som Barzai målar upp av Lilith är att hon i sin spindelliknande gestalt utgör den mest mystiska och missförstådda aspekten av henne. Utseendemässigt beskrivs hon som en hybrid, hälften kvinna och hälften spindel. Hennes ansikte är sjukligt och hennes hår rödaktigt och trassligt. Hennes naglar beskrivs klooliknande och på pannan sitter ett tredje öga glöder. Hon förför sina offer till sina nät och när de fastnat får de smaka hennes ljuva gift. Lilith är den som skapar och förstör, för den som hon tillåter komma nära öppnas nya världar,

¹³² Borowska. *Lilith – The Night Hag. I Lilith: Goddess of Sitra Ahra*, 43.

¹³³ Wolfe, Lucien von. *Lilith Invocation. I Lilith: Goddess of Sitra Ahra*, 57–58.

hon besitter kunskap som hon delar med sig till de hon finner värdiga.¹³⁴ Bilden av Lilith är en tydligt motsägelsefull. Hennes utseende beskrivs på ett starkt negativt sätt. Hennes gestalt beskrivs förföra på ett groteskt sätt. Lilith är mystisk, brutal och farlig. Hon är den som väntar på att andra ska falla i hennes fälla, hon leder människor till sitt förfall. Hon är fresterskan som lockar in för att sedan gå till anfall.

Det sista verket som jag kommer att lyfta presenteras av Daemon Barzai, *The Evocation of Lilith*. Ritualen handlar om att komma nära Lilith för att få ta del av hennes energi. Ritualen bör utföras under nymåne och utövaren måste ha frånhållit sig från sexuella aktiviteter de senaste 11 dagarna samt från sömn dygnet innan ritualen. För att genomföra ritualen tänder utövaren två svarta ljus och bränner rökelse. Hen fokuserar på Liliths sigill och låter några droppar av sitt blod falla på sigillet och därefter påbörjas invokationen.¹³⁵

Zazas Zazas Nasatanada Zazas!

Ishet Zenunim Taninsam Ama Lilith Liftoach Kliffot! In this Dark Night, it's my true will to evoke the Queen of Sitra Ahra Lilith, Queen of Harlotry, Mother of all Demons, Mistress of Gamaliel, Unholy Mother of Prostitution, appear before me, This Black Mirror is a Portal to the Other Side, A living manifestation of your Timeless Power!

Lepaca Gamaliel! Lepaca Lilith! Obscene Bloodthirsty Mother, Black Madonna, Open the portals to the Other Side and appear on this mirror, Teach me your Unholy Secrets, Great Mother of Demons, appear and show me you true face, Because I am your son/daughter... Ishet Zenunim Taninsam Ama Lilith Liftoach Kliffot!

In the name of the Dragon!

*Ho Drakon Ho Megas!*¹³⁶

Efter att ha åkallat Lilith smeker sig utövaren till orgasm och öppna upp sig för Liliths närhet och låt henne leda en.¹³⁷ Lilith beskrivs som blodtörstig sexdemon. Hon beskrivs bland annat med begrepp som skökornas drottning och demonernas moder. Genom att offra något av sig själv ges man möjlighet att träda in i en ny sexuell dimension. Det framgår inte vad man

¹³⁴ Barzai, Daemon. *Lilith: The Spider Queen of the Qlipoth. I Lilith: Goddess of Sitra Ahra*, 69

¹³⁵ Barzai, Daemon. *The Evocation of Lilith. I Lilith: Goddess of Sitra Ahra*, 124.

¹³⁶ Barzai. *The Evocation of Lilith. I Lilith: Goddess of Sitra Ahra*, 124.

¹³⁷ Barzai. *The Evocation of Lilith. I Lilith: Goddess of Sitra Ahra*, 124–125.

kommer att uppleva på denna andra sidan men om man äntrar Liliths oheliga domän så kommer man få lära sig hennes vägar. Bilden som ges utifrån de begrepp som Barzai använder är att Lilith står för det lössläppta, för en illa ansedd sexualitet som här hyllas och bejakas.

3.3 Living Lilith: Four Dimensions of the Cosmic Feminine

M. Kelley Hunter inleder med att berätta att det inte var hon som valde att skriva om Lilith, det var Lilith som valde henne.¹³⁸ Lilith kom till henne en natt i en dröm som handlade om:

A female tiger. She is magnificent, powerful. We treat her with respect, awe, careful not to arouse her anger. She can hurt, but we are allowed to stroke her. Somehow she is surrounded by a round enclosure, trapped. A number of male cats come in and rape her. She is covered in blood after the second. After that, she is left encaged, her heart destroyed. Anyone who approaches her is stopped by a terrible, hateful, warning snarl. She is dangerous, destructive, defensive.¹³⁹

Drömmen avslutades med frågan: "Why such a royal upbringing to be led to this fate?"¹⁴⁰ Lilith symboliseras av en tiger, ett starkt och mäktigt djur. En jägare man ska passa sig för. Det är en sorgsen ton i Hunters framställning. Drömmen visar vidare på en Lilith som är sårbar, hon har blivit sårad om och om igen av män. Bilden av Lilith som Hunter målar upp är den av en stark kvinnlig gestalt som män har förgripit sig på om och om igen. Hon är arg, hon är en destruktiv kraft redo att gå till anfall.

Hunter beskriver i nästa stycke hur intresset för Lilith inom astrologin har ökat och flera enheter har döpts efter henne. Vi har *asteroiden* Lilith som rör sig i sin omlopps bana tillsammans med tusentals andra astroider mellan Mars och Jupiter.¹⁴¹

If considered as fragments of a one-time planetary body, the asteroids represent facets of a larger whole. The goddess asteroids can mythically be considered as reflections of various aspects of the Great Goddess. In this view, Lilith is one of the

¹³⁸ Hunter, Kelley M. *Living Lilith: Four Dimensions of the Cosmic Feminine*. England: The Wessex Astrologer, 2009, 3.

¹³⁹ Hunter. *Living Lilith: Four Dimensions of the Cosmic Feminine*, 3.

¹⁴⁰ Hunter. *Living Lilith: Four Dimensions of the Cosmic Feminine*, 3.

¹⁴¹ Hunter. *Living Lilith: Four Dimensions of the Cosmic Feminine*, 11.

*most ancient. Lilith is a fiercely independent goddess who refused to submit to the assumed authority of another or to compromise her autonomy.*¹⁴²

Asteroiden Lilith står för det självständiga. Hon representerar jämlikhet och kan ses som nedtryckt raseri, bitterhet, sexuell manipulation och självvald ensamhet. Lilith som asteroid symboliserar det demoniserade feminina. En typisk Lilith man eller kvinna accepterar inte kulturella stereotyper.¹⁴³ De som står under Liliths inflytande är menade att sticka ut, att ta plats och synas. De är inte rädda för att vara obekväma om så krävs. “Your Asteroid Lilith can feel like a shoe that cramps your toes. You can’t walk without feeling that aggravation.”¹⁴⁴

Därefter har vi *The Dark Moon*, en mysterisk och obekräftad enhet. Enligt vissa källor handlar det om ytterligare en måne som cirkulerar runt jorden. En okänd måne som endast ett fåtal skymtat. Denna möjliga måne har en dunkel närvaro som absorberar ljus istället för att reflektera. The Dark Moon Lilith är ungefär en fjärdedel av vår kända månens storlek.¹⁴⁵ Lilith beskrivs med begrepp som illvilja, frustration, frestelse, ånger och förnekelse. Det handlar alltså om Liliths negativa känslor som kommer till uttryck genom The Dark Moon “an obscure enigma, difficult to understand, showing up when we are at our most vulnerable and likely to make unconscious, unwise choices.”¹⁴⁶ The Dark Moon Lilith representerar en primär instinkt.

*When her expression is self-centered, she can deny satisfaction and become quite negative. When the emotional content is channeled into higher centers, she adds power to creative, mental or aesthetic expression, even to spiritual practice. Lilith lures us into our more self-centered illusions for the purpose of purging negative desires and growing beyond our habitual patterns of unconscious conditioning.*¹⁴⁷

Som nämnts ovan representerar Lilith här det negativa, de förtryckta känslorna får komma till uttryck genom Lilith och kan på så vis komma att omvandlas till mer konstruktiva uttryck. Genom att bejaka vårt mörkare inre kan något dolt i oss få leda oss mot att bryta oss fria från mönster och villkor. Ilkska och frustration talar för att det är något i vårt liv som behöver förändras, Lilith visar på vad och hur vi ska gå till väga. “The Dark Moon hints at places where

¹⁴² Hunter. *Living Lilith: Four Dimensions of the Cosmic Feminine*, 14.

¹⁴³ Hunter. *Living Lilith: Four Dimensions of the Cosmic Feminine*, 14–15.

¹⁴⁴ Hunter. *Living Lilith: Four Dimensions of the Cosmic Feminine*, 15.

¹⁴⁵ Hunter. *Living Lilith: Four Dimensions of the Cosmic Feminine*, 17.

¹⁴⁶ Hunter. *Living Lilith: Four Dimensions of the Cosmic Feminine*, 18.

¹⁴⁷ Hunter. *Living Lilith: Four Dimensions of the Cosmic Feminine*, 19.

we make regrettable mistakes in life. We make important, life-altering choices when sometimes we don't even know we are making them.”¹⁴⁸

The Black Moon handlar inte om en faktisk enhet utan om ett andra fokus på olika tillstånd av månens faser. Den svarta månen symboliserar faktorer som är subtila men potenta, “unseen but felt.”¹⁴⁹ Liliths energi beskrivs som liknande ett svärd “deadly penetrating, sharply cutting through the veils of illusion, challenging our perception of reality. She will close all doors but the one true passage.”¹⁵⁰ Lilith är den som visar vägen men hon kommer inte öppna dörrarna för dig, att ta steget in sker helt på dina egna initiativ. ”She is right there and gives you hints. She can be subtle in how she reveals herself, but you have to know how to listen and look. She offers no models to follow, she simply is.”¹⁵¹ Lilith beskrivs som vare sig god eller ond, hon är den hon är vare sig mer eller mindre. Hon är en kraft, energi och hon är stark och kan uppenbara en sanning om verkligheten som vi endast skymtat. Hon utmanar oss att ta steget in mot en större förståelse av verkligheten men hon kommer inte tvinga den på oss, det är upp till oss om vi är bereda att bryta oss fria från de illusioner vi byggt upp.

*The dark light of the Black Moon reaches these deeper layers and seeks to reconnect our experience to the original source. As the inner aspect of nature, this experience is intimately linked to our bodies as part of Nature and our souls in resonance with anima mundi, the soul of the world.*¹⁵²

Lilith framställs som en kraft som uppmanar till att konfrontera ens ego, att söka efter sin samhörighet med naturen. Lilith symboliserar vår längtan efter frihet. “As I go into the Earth, she pierces my heart... she unveils me... she reveals stories to me... revelations, and I am transformed.”¹⁵³

Den sista enheten är *stjärnan* Lilith som även går under det mer officiella namnet Algol, demonstjärnan, som är en del av stjärnbilden Perseus.¹⁵⁴ Algol är en av de mest lysande stjärnorna i konstellationen och är placerad vid *Caput Medusae*, Medusas huvud. Perseus håller

¹⁴⁸ Hunter. *Living Lilith: Four Dimensions of the Cosmic Feminine*, 19.

¹⁴⁹ Hunter. *Living Lilith: Four Dimensions of the Cosmic Feminine*, 21.

¹⁵⁰ Hunter. *Living Lilith: Four Dimensions of the Cosmic Feminine*, 22.

¹⁵¹ Hunter. *Living Lilith: Four Dimensions of the Cosmic Feminine*, 22.

¹⁵² Hunter. *Living Lilith: Four Dimensions of the Cosmic Feminine*, 23.

¹⁵³ Hunter. *Living Lilith: Four Dimensions of the Cosmic Feminine*, 25.

¹⁵⁴ Hunter. *Living Lilith: Four Dimensions of the Cosmic Feminine*, 12.

Medusas avhuggna huvud och Algol markerar Medusas öga.¹⁵⁵ Algol har beskrivits som “the most evil star in the heavens”.¹⁵⁶

What is deemed “most evil” may be an important key to opening hidden, deeper levels of consciousness, as the study of powerful dark goddesses indicates.¹⁵⁷

Lilith som Algol symboliserar det fruktade feminina, styrkan hos en stark och självständig kvinna som inte går att kontrollera och som därför måste kuvas så som Medusa. “She is female kundalini energy... the power of the feminine of the potential power of Mother Nature, not to be called evil for being strong.”¹⁵⁸ Lilith står för intensivitet och styrka men samtidigt vittnar hon om förtryck och ilska.

Lilith framträder alltså i fyra olika former: en asteroid, en svårfångad måne, en fas i månens omloppsbana samt som en stjärna. Hunter menar på att då vi kan beräkna positionerna av dessa ovannämnda astrologiska aspekter av Lilith så kan vi spåra henne i våra liv. Genom att väva in dessa positioner i det kosmiska fältet så kan vi lokalisera öppningar där vi kan se hur Lilith framträder särskilt tydligt i människors liv.¹⁵⁹

Though there are distinctions to be made about the effect of the various Liliths, there are underlying themes that connect them, like playing the same note in different octaves. The interpretations of each Lilith are not to be taken as isolated from the others. Pluck one string, the others will vibrate.¹⁶⁰

Bilden av Lilith är att hon i allra högsta grad är en levande och verksam kraft som involverar sig i människors liv. En gudomlig kosmisk energi som genomsyrar universum som reflekterar hennes strålgans.

I nästa stycke visar Hunter på olika personer som enligt henne fötts under en tid då de fyra olika enheterna av Lilith stått i sådana placeringar att deras påverkan blir synligt märkbar genom dessa individers liv. Lilith har här ovan beskrivits som fyra olika enheter som tillsammans påverkar det kosmiska energifältet som resulterar i en Lilith-kraft som manifesteras i

¹⁵⁵ Hunter. *Living Lilith: Four Dimensions of the Cosmic Feminine*, 25.

¹⁵⁶ Hunter. *Living Lilith: Four Dimensions of the Cosmic Feminine*, 26.

¹⁵⁷ Hunter. *Living Lilith: Four Dimensions of the Cosmic Feminine*, 27.

¹⁵⁸ Hunter. *Living Lilith: Four Dimensions of the Cosmic Feminine*, 27.

¹⁵⁹ Hunter. *Living Lilith: Four Dimensions of the Cosmic Feminine*, 11.

¹⁶⁰ Hunter. *Living Lilith: Four Dimensions of the Cosmic Feminine*, 12.

människors liv. Den kosmiska gudinnan kan alltså likställas med energi, ett kraftfält som skapar en fysisk reaktion genom människor. Vi kommer här nedan få ta del av ett par exempel på människor där Lilith, enligt Hunter, framträder särskilt konkret. Hunter utgår från olika slags data, hon använder bland annat en persons födelsedata, planeternas position och de olika Liliths placeringar tillsammans med stjärntecken etc. för att sammanställa ett resultat som synliggör Lilith i personen.

De första personerna som Hunter lyfter fram är suffragetterna Emmeline Goulden Pankhurst och hennes döttrar. "One of the themes of Asteroid Lilith is a challenge to socialized gender role models."¹⁶¹ Genom Pankhurst framträder Lilith som en frihetskämpe, feministen som inte backar för att protestera mot orättvisor i samhället. En liknande beskrivning ges genom Lucretia Mott, även hon suffragett. Genom Mott tar Lilith tydligt och radikalt ställning för jämställdhet, hon representerar rättvisa och hederlighet.¹⁶² Bilden av Lilith är den av en kraft som kämpar för rättvisan, hon är den som står på den förtrycktes sida. Det är en ytterst positiv bild som Hunter målar upp.

Betty Friedan var en stark röst för kvinnokampen i USA och visade tydligt på Liliths inflytande. Vare sig Friedan eller Lilith kunde nöja sig med det skönmålade hemmafruidealet.¹⁶³ Lilith är helt tydligt inte någon som böjer sig för någon annans vilja eller för ett påtvingat ideal, hon har sina egna begär. Lilith är inte den som låter någon stå i hennes väg. Genom Lilith arbetade Friedan för att återta den feminina kraften och en tydlig Lilith-arketyper som lyser igenom är den banbrytande kraften, hon som krossar förtryck och patriarkalt styre.

En person som tydligt manifesterade Lilith i sitt liv var konstnären Frida Kahlo. Genom Kahlo framträder Liliths sensuella och kreativa natur. Kahlo var i unga år med om en bilolycka och råkade illa ut, hon vände sig därefter till konsten för att ge utlopp åt sina känslor.¹⁶⁴ Revolutionen var en stor del av Kahlos liv där Lilith synliggörs. Lilith var den som gjorde uppror och hon höjde sin röst för att synliggöra orättvisor i samhället. Både Lilith och Kahlo använde sina kroppar för att uttrycka den feminina skönheten. En tydlig arketyper av Lilith som framträder i Kahlos liv är barnamöderskan, Kahlo längtade efter barn men fick gång på gång missfall.¹⁶⁵ Både Kahlo och hennes partner var otrogna mot varandra, Kahlo hade både manliga

¹⁶¹ Hunter. *Living Lilith: Four Dimensions of the Cosmic Feminine*, 75.

¹⁶² Hunter. *Living Lilith: Four Dimensions of the Cosmic Feminine*, 78–79.

¹⁶³ Hunter. *Living Lilith: Four Dimensions of the Cosmic Feminine*, 82.

¹⁶⁴ Hunter. *Living Lilith: Four Dimensions of the Cosmic Feminine*, 106.

¹⁶⁵ Hunter. *Living Lilith: Four Dimensions of the Cosmic Feminine*, 108–109.

och kvinnliga älskarinnor.¹⁶⁶ Den sexuella sidan av Lilith som inte låter sig begränsas. Lilith som både förförelska och sexuell frigörelse framkommer. Hunter beskriver Kahlo på följande sätt:

*With her larger than life persona and remarkably original artistic oeuvre, she was a woman of her time and beyond, expressing the imminence of the goddess that leads beyond, beyond... beyond the pain and suffering of the physical to release of spirit.*¹⁶⁷

Den sista personen som jag kommer att lyfta fram är Norma Jean Mortenson, mera känd som Marilyn Monroe. Monroe ger uttryck för Liliths charm och sexuella karisma. Hennes person strålade av en eterisk skönhet. Hon kom att symbolisera något större än henne själv, framför allt som en sexsymbol.¹⁶⁸ I likhet med Lilith hade hon äktenskapliga problem där mannen motsatte sig hennes karriär. Hunter pekar på Lilith och Adams relation där Adam försökte tvinga Lilith till lydnad. Lilith är även hon sedd som mer än sig själv - alltså att hon symboliserade något högre, hon symboliserade många olika aspekter men framför allt, enligt Hunter, kvinnlig frigörelse. Monroe upphöjdes till skyarna och blev frånstött på grund av det. Hunter beskriver hur män undvek henne för att inte uppröra sina hustrur, hon redogör vidare för hur Monroe menade att "the ladies would gang up in a corner and discuss my dangerous character".¹⁶⁹ Utifrån Monroe beskrivs Lilith som den allt för sexuella kvinnan, den som frångår normen för mycket och som skapar kaos i tillvaron.

*Knowing our intimate secrets, Lilith in all her guises drags out her most personal and subjective responses built from ego structures and seeks to unravel them, to free them into fuller realization and soul expression. Lilith lives on the edges of the higher personal and the ultimately impersonal. She directs her penetration gaze beyond the generational issues and agendas of the outer planets that engage the collective consciousness. Lilith is a midwife of spiritual life and can be a great guide along that path. Perhaps she creates an aetheric pathway beyond the solar system – a cosmic birth canal. Rather than the personal Moon's mother womb. Lilith pushes us through to a cosmic birth at a whole other level.*¹⁷⁰

¹⁶⁶ Hunter. *Living Lilith: Four Dimensions of the Cosmic Feminine*, 109.

¹⁶⁷ Hunter. *Living Lilith: Four Dimensions of the Cosmic Feminine*, 109.

¹⁶⁸ Hunter. *Living Lilith: Four Dimensions of the Cosmic Feminine*, 123.

¹⁶⁹ Hunter. *Living Lilith: Four Dimensions of the Cosmic Feminine*, 125.

¹⁷⁰ Hunter. *Living Lilith: Four Dimensions of the Cosmic Feminine*, 141.

Lilith är en kraft som leder människor, hon är en kosmologisk gudinna med världen i sin hand. Hunter beskriver henne som den som förlöser det spirituella i våra liv och som leder oss mot något mer än vad vi själva hade kunnat uppnå. Lilith framstår som en positiv feminin kraft i universum som frikostigt ger av sina gåvor till de som väljer att ta emot. De fyra aspekterna av Lilith möjliggör åtkomst till den kosmiska femininiteten, en dimission utöver de mer välkända så som månen och Venus. Tillsammans utgör dessa enheter viktiga faktorer för det feminina medvetandet i både kvinnor och män.¹⁷¹ Lilith som en kosmisk gudinna verkar för människors utveckling ”She pulls us into very deep spaces, at times disconcerting. She tugs our psychic strings in the most touchy places and private circumstances.”¹⁷² Lilith beskrivs som den som håller i trådarna, hon leder oss genom livet. Det går att utläsa att de personer som beskrivits ovan har följt Liliths väg och därför gör hon sig särskilt påtaglig genom dem. Lilith beskrivs följa oss genom livet som ”a good and bad angel sitting on either shoulder.”¹⁷³ Lilith är en mäktig kraft men hon beskrivs som ambivalent, hon är både god och ond, eller varken eller.

Hunter skriver om hur Lilith talar sitt eget språk och att tolka Lilith är högst personligt. Vi har en tendens att demonisera Lilith medan vi egentligen borde bjuda in henne i våra liv. ”Generally, she’s not someone you would want at a posh party. Like the thirteenth fairy, she places a curse on those who would deny her presence and her validity.”¹⁷⁴ Lilith framställs som en mer hämndlysten gudinna i citatet ovan. Lilith kan rasera någons liv om hon upplever sig utestängd, hon kräver respekt och kontroll.

*Lilith was present in the original Garden, at the beginning of creation. Like a spark in the dark, innocent as the wisdom of primordial being, effervescent, the cosmic unfolds from her dark aetheric body.*¹⁷⁵

Det sista exemplet som jag kommer att lyfta fram är hur Lilith framträder genom stjärntecken, jag kommer att lyfta fram ett exempel, *Skytten*. ”Lilith shows her warrior nature in the sign of the Archer, with her Sword of Truth raised high and ready. These natives have a roaming heart,

¹⁷¹ Hunter. *Living Lilith: Four Dimensions of the Cosmic Feminine*, 139.

¹⁷² Hunter. *Living Lilith: Four Dimensions of the Cosmic Feminine*, 140.

¹⁷³ Hunter. *Living Lilith: Four Dimensions of the Cosmic Feminine*, 140.

¹⁷⁴ Hunter. *Living Lilith: Four Dimensions of the Cosmic Feminine*, 142.

¹⁷⁵ Hunter. *Living Lilith: Four Dimensions of the Cosmic Feminine*, 143.

restless mind, and a tremendous thirst for adventure.¹⁷⁶ Lilith framställs som en krigare och hon symboliserar sanningen som hon är redo att försvara. Hon beskrivs som den vilda kvinnan som inte låter sig tyglas och som längtar efter frihet och äventyr. En vild själ. Hunter skriver vidare att skytten genom Lilith ständigt söker efter sanning, hennes iver tar stundtals en fundamentalistisk form. ”Lilith’s Sagittarian arrow pierces through lies and deceptions, especially those in your own soul.”¹⁷⁷

”Like Eros with his love arrows, Lilith in sagittarius is the Heavenly Huntress with an erotic mind that is transparent, with no attachments or limiting concepts.”¹⁷⁸ Lilith framställs vidare som den som njuter av jakten men som inte vill låta bindas sig till någon. Bilden av Lilith är den av en impulsiv kvinna som följer vinden, hon vill inte låta sig tyngas ned utan få vara fri att gå dit hon själv önskar. Hon älskar fritt och utan gränser.

Sammanfattningsvis går det att konstatera att den genomgående bilden av Lilith som alla tre böcker tar fasta på är att Lilith är mångfacetterad. Det är en nyansrik variation av arketyper som läsaren får ta del utav. Det råder en tydlig konsensus mellan författarna att Lilith är en kraft som är verksam än idag. *Living Lilith: Four Dimensions of the Cosmic Feminine* är det verk som utmärker sig mest från de andra. En möjlig förklaring till varför boken sticker ut är att de andra två är antologier med flera olika slags författare. Även utgångspunkterna för verken skiljer sig åt. Hunter beskriver främst Lilith som en kosmisk gudinna som har demoniserats. Även om Tracey Louise Smith inte berör Lilith som en kosmisk kraft så behandlar hennes studie demoniserandet av starka kvinnliga karaktärer. Det som Smith kommer fram till i hennes resultat är att denna demonisering i grunden handlar om mäns sexualitet. Lilith kan därmed ses som en förklaring för ogudaktigt sexuellt beteende, en kvinnlig demonisk kraft som våldför sig på män i deras drömmar. Smiths resultat stämmer väl överens med Hunters åsikt om att det gudomliga feminina under lång tid trängts undan och demoniserats.

¹⁷⁶ Hunter. *Living Lilith: Four Dimensions of the Cosmic Feminine*, 161.

¹⁷⁷ Hunter. *Living Lilith: Four Dimensions of the Cosmic Feminine*, 161–162.

¹⁷⁸ Hunter. *Living Lilith: Four Dimensions of the Cosmic Feminine*, 162.

4. Analys av resultatet

I följande avsnitt kommer resultatet att analyseras och diskuteras utifrån de teoretiska utgångspunkterna samt forskningsläget. Syftet med studien har varit att undersöka hur Lilith har använts i modern litteratur. För att uppfylla syftet ställdes tre frågor till källmaterialet:

- Vilka gestaltningar av Lilith presenteras av författarna?
- Vilka olika arketyper av Lilith går att urskilja?
- Vilken funktion uppfyller gestaltningen av Lilith?

Resultatet kommer här nedan att analyseras och diskuteras. Jag har valt att besvara frågeställning ett och tre under samma rubrik då svaren hänger samman och en uppdelning inte hade tillfört något.

4.1 Vilka gestaltningar av Lilith presenteras av författarna och vilken funktion uppfyller gestaltningen av Lilith?

Undersökningen har visat att Lilith har brukats och framställts på flera olika sätt. I *Lilith: Dark Feminine Archetype* beskriver Asenath Mason Lilith som en aktiv och närvarande gestalt, en gestalt med många ansikten. Lilith beskrivs som en gudomlig härskarinna som allt för länge frångått sin sanna plats. Lilith skildras som en arkaisk arketyper som sträcker sig tillbaka till mänsklighetens början och hon representerar den mörka sidan av feminiteten. Hon beskrivs bland annat som en vacker kvinna vars beröring uppfyller män med begär och hon symboliserar lust och passion.

En viktig aspekt i mötet med Lilith är offrandet av blod, blodet blir som ett kontrakt mellan utövaren och Lilith. För de flesta författarna i antologin handlar mötet med Lilith om en sexuell transaktion. Genom att erbjuda sig själv till Lilith tillåter hon en att komma henne nära och där erfara en nära utomkroppslig erfarenhet av njutning. En av författarna framställer Lilith som en lesbisk vampyrisk älskarinna vars närvaro fungerar som en helande kraft.

Genomgående i framställningarna är att Lilith är en sexuell gestalt, hon nära personifierar sex. Liliths lust beskrivs som förtärande och hennes närvaro kommer att uttömma en totalt. Lilith är både den som bryter ned och bygger upp, en närvaro som pekar på hämningar att släppa taget om. Lilith fungerar som sexuell energi som uppfyller utövaren, Lilith är öppningen till ens inre

sexuella väsen där de djupaste och mörkaste begären finns. Lilith manar utövaren att acceptera dessa och låta dem leda en.

Lilith gestaltas vid ett tillfälle i Masons antologi som en ugglan. Det är den enda djuriska gestaltningen som presenteras i boken och ugglan transformeras till en kvinna med uggleliknande drag. Kvinnan framställs med klor till fötter och med rufsigt hår, detta är en bild av Lilith som återfinns i flera av myterna. Även här fungerar Lilith som en dörr men även som dörrvakten. Hon vaktar på kunskap och Lilith är både vägen, dörren och nyckeln. Liliths syfte är att visa vägen till det vilda feminina självet. Lilith beskrivs som en vild kvinna som uppmanar till kaos, att släppa taget om hämningar och hänge sig fullt ut åt sin inre natur. Lilith är en kraft, en energi som släpper lös stormen i oss och får oss att följa hennes dans. Lilith fungerar så som Jung skulle beskriva ett kraftfält, hon väcker känslor och skapar mening.

Den mörkaste gestaltningen av Lilith skildras av Leonard Dewar som menar på att Lilith symboliserar alla sidor av sexualiteten. Det som ses som tabu och förbjudet, det som klassas som perverst, allt måste accepteras. Lilith gestaltas som en mångsidig sexuell tärning där du helt enkelt får acceptera den sida som kommer upp. Sidor som kommer äckla, förföra och avskräcka. Lilith är en kontrast, hon är både ljus och mörker.

I *Lilith: Goddess of Sitra Ahra* inleder Daemon Barzai på liknande sätt med att beskriva Lilith som ytterst mångfacetterad. Lilith kan vara både vacker och förförisk men också mörk och grotesk, Lilith är en levande kraft som inte går att kontrollera. Lilith framställs som en sexuell mardröm som förleder män genom syndfulla drömmar medan kvinnor förleds till att följa i hennes fotspår. Lilith fungerar som en förebild för kvinnor och hon visar hur de kan utnyttja sin inneboende sexuella kraft. Liliths domäner beskrivs vara de mer mörka dimensionerna av vår själ, det är dessa som Lilith ämnar låsa upp. Barzai menar på att Lilith utgör en större hotbild gentemot män vilket kan förklaras genom att se på hennes mytologi där det har varit män som våldfört sig på henne.

Barzai skildrar Lilith som den som gör uppror mot överheten, mot patriarkatet. Barzai menar på att Lilith genom sitt blotta väsen besudlar det heliga och hon bjuder in utövare att hänge sig åt blasfemiska ritualer tillsammans med henne.

Den mest brutala framställningen framförs av Salomelihecatel som gestaltar Lilith som föröväre, hon blir våldtäktsmannen. Hon beskrivs våldföra sig på män i sömnen och utnyttjar dem för att befrukta sig själv. I denna gestaltning uppmålas Lilith som ett rovdjur, en spindel som väver sina nät för att fånga in sina offer och förgripa sig på dem. Men trots denna mörka

gestaltning framställer författaren Lilith som en frigörande kraft. Lilith fungerar som kraften som låser upp instinkter, lust och sexualitet. Lilith framställs som aggressiv och sammankopplas med mörk magi.

En annan beskrivning av Lilith menar på att hon är den första rebellen och hon gestaltas som en feministisk kraft. Hon är den som kämpar emot orättvisor och hon vägrar att underkasta sig en man då hon kräver fullständig jämlikhet. Som gammal kvinna och hagga, representerar Lilith den innersta femininiteten. Vissheten hos en äldre kvinna som både ger råd och förmanar. Lilith skildras som en obehaglig gestalt med häxlikande drag med djuriska tänder och klor. Det menas på att Lilith som hagga inte är den snälla gamla damen utan detta är en gammal arketyp som lever i utkanten, hon är mäktig och man bör inte förargra henne. Lilith fungerar som en källa till visdom, men hon är ambivalent och symboliserar både det onda och det goda.

Hunters gestaltning av Lilith särskiljer sig från de andra två. Hunter fokuserar främst på en aspekt av Lilith nämligen den kosmiska gudinnan. Denna gudinna går att skymta genom bland annat fyra astrologiska enheter: en asteroid, en mystisk måne, en fas i vår vanliga månens omloppsbana och som en stjärna. Genom dessa enheter fungerar Lilith som en kosmisk kraft, en gudomlig energi. Alla enheter symboliserar olika sidor av Liliths feminina kraft och Lilith fungerar som en vägvisare som leder människor genom livet, hon är den som öppnar och stänger dörrar. Hon beskrivs som ett kraftfält som skapar fysiska reaktioner. Lilith framställs som ett gudomligt feminint medvetande.

Sammanfattningsvis går det alltså att se att det finns flera gemensamma gestaltningar av Lilith men samtidigt stora skillnader mellan böckerna. Hunter står för den största variationen genom den mer begränsade gestaltningen men som istället är mer djupgående. Enligt Hunter är Lilith en kraft som genomsyrar hela universum och vi är en del av hennes välde. I de andra två verken är den röda tråden fokuseringen på sex och Lilith gestaltas på ett ytterst sexuellt sätt men med betoning på den egna kontrollen. Lilith gestaltas stundtals med djuriska aspekter och symbolik, framför allt ugglan och spindeln. Författarna visar på en förändring från mytologins Lilith, de beskriver en kvinnlig gestalt som tar tillbaka makten och främst över sin egen sexualitet.

4.2 Vilka olika arketyper av Lilith går att urskilja?

Arketyper är som bekant universella och grundläggande föreställningsmönster, idealtypiska bilder i vårt undermedvetna. I detta stycke kommer jag att presentera de arketyper som gått att utläsa ur resultatet. Vissa arketyper är tydligare än andra men som nämnt tidigare under

teoretisk ansats så tillkommer det ständigt nya mytologiska gestalter men som saknar samma begreppsmässiga språk. Vissa av dessa arketyper som jag kommer att lyfta fram tillhör denna grupp av nyare arketyper medan andra är äldre och tydligare etablerade, alltså mer välkända.

Kosmiska gudinnan, jägarinnan, krigaren, den vilda kvinnan, barnamörderskan och älskarinnan

Living Lilith: Four Dimensions of the Cosmic Feminine är det verk vars beskrivning skiljer sig mest ifrån de andra två, det är färre synliga arketyper men mer ingående beskrivningar av dem som går att utläsa. Som kosmisk gudinna framträder Lilith med olika gestalter med olika aspekter per gestalt. Vi finner den mer feministiska frihetskämpen som står upp för kvinnlig frigörelse och social rättvisa. Lilith symboliseras inledningsvis som en tiger, ett djur som symboliserar styrka, en mäktig jägarinna. Vi finner även krigaren och den vilda kvinnan i Hunters framställning. Bilden av Lilith som Hunter målar upp är att Lilith har ett behov av frihet, en längtan efter det naturliga. Som vild kvinna är Lilith självständig och går dit hennes vind blåser. Den enda negativt framställda arketyper som går att utläsa i Hunters verk är den hos Frida Kahlo. Här framstår Lilith som en barnamörderska. Enligt mytologin stal och mördade Lilith spädbarn och detta jämföras med Kahlos oförmåga att föda barn i och med hennes många missfall. Genom Kahlo framstår även arketyperna älskarinnan, framför allt den lesbiska älskarinnan. I det stora hela är det positiva arketyper som Hunter presenterar. Det är en tydlig feministisk ton över boken och framställningarna. Den kosmiska feminina gudomen går som en röd tråd genom boken och återkommer ständigt, en feminin kraft som genomsyrar universum.

Det är en större variation av arketyper som läsaren möter i *Lilith: Dark feminine Archetype* och *Lilith: Goddess of Sitra Ahra* men det finns två arketyper som återfinns i alla tre böcker:

Gudinnan

Den första arketyper som återfinns i alla tre verk, dock något annorlunda framställd i Hunters bok som visats i stycket tidigare, är gudinnan. I *Lilith: Dark Feminine Archetype* framställs Lilith som en fascinerande gudinna och Mason hävdar att läsaren måste se bortom de missuppfattningar som finns kring henne. Leonard Dewar hävdar dock i sin essä *The Inconceivable Nature of Lilith* att Lilith är motsatsen till en moderlig gudinna. Han påstår

bestämt att Lilith representerar den mörka och perverterade sidan av kvinnlig sexualitet och att gudinnearketyper inte går att applicera på Lilith, hon är för mörk och omoralisk. I *Lilith: Goddess of Sitra Ahra* framställs Lilith som en ondskefull gudinna. Hon beskrivs vara gudinna över fördärv och prostitution.

Fresterskan och älskarinnan

Den andra återkommande arketyper är den av Lilith som fresterska och älskarinna. I alla tre böcker framställs Lilith som förförisk och passionerad, det är märkbart i alla tre verk att Lilith sammankopplas till sex och sexualitet. I tidigare forskning lyfte jag fram Lauren Kinrich kandidatuppsats *Demon at the Doorstep: Lilith as a Reflection of Anxieties and Desires in Ancient, Rabbinic and Medieval Jewish Sexuality* där Kinrich menar på att Lilith främst visar på mäns sexuella rädslor och begär och att Lilith under medeltiden ofta porträtterades som djävulens älskarinna. Detta är alltså ett vanligt återkommande tema som levt kvar.

I *Lilith: Dark Feminine Archetype* återkommer arketyper fresterska i fyra olika skildringar och Lilith målas upp som en förförisk gestalt vars beröring är som eld, fresterskan är därmed den mest återkommande arketyper i boken. Lilith är bland annat den vampyriska älskarinnan och blodet utgör en viktig del i den sexuella akten. Även den homosexuella lusten framträder i arketyper älskarinnan.

Barzai målar upp arketyper Lilith som den som förleder män genom syndfulla drömmar, hon är en sexuell mardröm. Lilith som en nattlig sexdemon kan upplevas handla om ett behov av en yttre förklaring för sexuella drömmar och vanlig kåthet. Lilith har under historien kommit att bli syndabocken för önskad sexualitet. Detta överensstämmer med Kinrich resultat om att Lilith främst visar på mäns sexuella rädslor.

Demonen, drottningen, jägarinnan, horan och häxan

De arketyper som är främst förekommande i *Lilith: Goddess of Sitra Ahra* är Lilith som demon och som drottning, båda förekommer fyra gånger och vissa av dessa i kombination med varandra. Hon är jägarinnan som hemsöker män. I *Lilith: Dark Feminine Archetype* beskrivs Lilith som nattens drottning, hon är den som råder över den mörka sidan av feminiteten. Barzai beskriver i *Lilith: Goddess of Sitra Ahra* drottningarketyper Lilith som hädelsens drottning, hon som råder över kaos och uppror. Lilith härskar över det ogudaktiga och orena,

hon vanvördar det som är heligt. Spindelarketyper är en gestalt som förekommer två gånger i Barzais verk. I den ena framställningen beskrivs Lilith som en bestialisk jägarinna som våldför sig på män och hon är ytterst aggressiv i denna form. Hon är häxan och den fula gamla haggan som besitter kunskap men hon beskrivs som vanställd och fruktansvärd att möta.

Modern, vampyren. Ugglan och den vilda kvinnan

Andra arketyper som förekommer i de båda antologierna är modern och vampyren. Lilith som moder är den som både straffar och belönar. Lilith beskrivs vara den som besitter den yttersta kunskapen, hon som vet bäst. Lilith framställs i *Lilith: Dark Feminine Archetype* som en kontrast till den godhjärtade, naturliga modern. Lilith framställs vidare av Mason som snedvriden och onaturlig, en bestialisk moder som slukar sitt eget kött och blod.

En arketyper som endast Mason lyfter fram är ugglan och som arketyper personifierar denna kunskap och visdom. En arketyper som genom historien både fascinerat och fruktats. Som ugglan besitter Lilith dold kunskap som endast ett fåtal får ta del utav. Lilith beskrivs kortfattat som horan och då främst som urmodern till all prostitution. Den sista arketyper som Mason lyfter fram är den vilda kvinnan och hennes beskrivning stämmer överens med Hunters skildring där Lilith uppmålas som den som ger akt på sin inre passion. Den vilda kvinnan är här den ohämmade sidan av vårt jag som dansar i stormen till sin egen trumma.

Sammanfattningsvis kan nämnas att alla författarna är ense om att Lilith är en sexuellt laddad arketyper. Hon framställs ofta som älskarinnan och hon är den som förför och förleder. Det finns ett fåtal djuriska arketyper som ugglan, spindeln och tigern. De arketyper som dominerar i *Living Lilith: Four Dimensions of the Cosmic Feminine* är den kosmiska gudinnan medan det i *Lilith: Dark Feminine Archetype* är den förföriska fresterskan tätt följt av den vampyriska älskarinnan som är vanligast förekommande. I *Lilith: Goddess of Sitra Ahra* är det ett flertal arketyper som dominerar, vi finner både den ondskefulla modern, demonen, fresterskan och drottningen som återkommande arketyper. Sammanslaget för alla tre böcker så är fresterskan den mest dominerande arketyper.

Det som skiljer verken åt är att Hunter beskriver Lilith utifrån ett mer positivt feministiskt perspektiv medan de andra två uppmanar till att bejaka den mörka sidan av Liliths femininitet. Medan sex är ett tydligt återkommande tema så har arketyper horan getts mindre utrymme i jämförelse med mytologins Lilith. Det som framställs är istället en kvinnlig gestalt som tar

kontroll över sin egen sexualitet och bejakar sina inre lustar. De två antologierna har en mörkare framställning av Lilith och kombinerar begrepp som gudinna och drottning med begrepp som mörker och demon.

5. Fortsatt forskning

Även om föreliggande uppsats har visat på hur Lilith har använts i tre moderna verk så har ämnesområdet samtidigt visat på ett flertal kunskapsluckor. Att fortsätta att forska om Lilith vore både intressant och viktigt. Tidigare forskning bekräftar att Lilith liksom många andra starka kvinnliga karaktärer ofta demoniserats. I min uppsats visas det på hur Lilith blir ett medel för att bejaka det mörka, det visas hur författarna genom Lilith tar tillbaka kontrollen och omdefinierar demoniserade praktiker och visar på att det mörka inte alltid är något negativt.

Jag kommer här nedan ge tre förslag på fortsatt forskning som berörs i uppsatsen och som skulle kunna ge nya intressanta perspektiv:

- Lilith är en mytologisk gestalt och en studie över hennes olika myter hade varit ett spännande ämne att fördjupa sig inom. Hur har myterna förändrats och vilka likheter och skillnader finns mellan dem? På vilket sätt hade Lilith-myten kunnat bli ett didaktiskt redskap inom undervisningen?
- Myterna mynnar ut i nästa ämnesområde som jag själv gärna läst en studie om, nämligen Lilith i populärkulturen. Som jag nämnt i avsnittet material så är Lilith en vanligt förekommande gestalt inom fantasygenren och andra skönlitterära kretsar. Användandet och gestaltningen inom populärkulturen tror jag skulle vara ett underhållande ämne att skriva en uppsats om och som skulle fånga läsarens intresse.
- Slutligen anser jag att Lilith och feminism är två faktorer som fungerar väl tillsammans. En studie om hur feministiska författare använder Lilith och berättar hennes historia på nytt skulle helt klart vara passande i vår tid. En bok att börja med skulle kunna vara *Which Lilith?: Feminist Writers Re-Create the Word's first Woman* en antologi sammanställd av Enid Dame, Lilly Rivlin och Henry Wenkart.

Det finns självklart fler möjliga ämnesområden för framtida forskning. Lilith erbjuder en stor variation av infallsvinklar och om du skulle fördjupa dig om henne så är jag helt övertygad om att hon kommer att fascinera dig lika mycket som hon har fascinerat mig.

6. Slutord

Samhället förändras och kvinnor kräver idag sin rätt att själva berätta sina historier. Tolkningsföreträdet ägs inte längre av män för spelreglerna har förändrats och allt fler kvinnor tar plats och omtolkar händelser och karaktärer ur nya perspektiv. Lilith är en tilltalande gestalt som har blivit förkastad, bortglömd och utsläng, hon har bränts men reser sig på nytt och vandrar barfota genom askan likt en fågel Fenix. Lilith är en karaktär som jag tror kommer uppleva ännu en renässans under kommande år, just nu har hon tagit bakvägen in i historieskrivningen men allt fler får upp ögonen för denna demoniserade kvinna. Att Lilith omtolkas just nu ligger helt i tiden, med rörelser som *Me Too* och feministiska förkämpar som tar striden mot patriarkatet. Lilith har inte överlevt 2000 år av patriarkalt förtryck för att låta sig bli tystad, allt för länge har hon stått utanför samhället, utkastad för hennes normbrytande natur. Det finns mycket ilska i hennes berättelse och hennes vrede delas av kvinnor överallt som tröttnat på alla misogynna mansgrisar som inte förmår tänka längre än sina 13.5 centimetrar.

Liliths ilska är kvinnors ilska över att vår sexualitet har smutsats ned av män på grund av deras rädsla för styrkan hos en fri och självständig kvinna. Lilith beskrivs i flera av antologierna som en gudinna som symboliserar kvinnors upprättelse, ett återtagande av våran kraft. Samhället är fullt av kvinnor som är trötta på att inte bli lyssnade på, att bli förminskade och förlöjligade. Lilith symboliserar en kvinna som tar tillbaka kontrollen över sig själv, sin kropp och sin sexualitet. Allt fler feminister börjar se Lilith som en positiv förebild som symboliserar frihet och självständighet. Lilith och feminismen tar strid mot patriarkatet men inte mot män. Det handlar om att se problematiken i den manliga socialisationen och inte hos enskilda män.

Under hela historien har det manliga släktet definierat vad som är naturligt för både för män och kvinnor. Kvinnor har framställts som allt för känsllosamma medan män knappt tillåts visa känslor överhuvudtaget, förutom i sportsammanhang. Patriarkatet har skapat bilden av män som känslökalla bestar som är inkapabla att kontrollera sina lustfyllda begär. Samhället förminskar män som utsatts för sexuella övergrep och det är nära tabu att prata om mäns ohälsa för en man ska ju vara stark. Detta machoideal skapades av patriarkatet och det är oftast män som trycker ned andra män. Sexism handlar om ett systematiskt och institutionaliserande förtryck, en historisk ojäm maktbalans där patriarkatet förtryckt kvinnor.

Jag vill dock förtydliga att när jag pratar om sexism så handlar det om samhällets rådande begreppsstruktur och inte om specifika företeelser. För även män får utstå sexism och patriarkalt förtryck vilket är ett stort samhällsproblem. Användandet av begreppet sexism utgår från

samhällsversionen med dagens makthierarki och med denna utgångspunkt utsätts inte män för systematiskt sexistiskt förtryck utan sexism gentemot män sker på individnivå. Min poäng är alltså att män inte förtrycks systematiskt av kvinnor – d.v.s. omvänd sexism.

Ett simpelt exempel på hur snedvridna samhällsstrukturerna är – samhället berättar att om en pojke är elak eller otrevlig mot en flicka så innebär detta han är förtjust i henne. Detta handlar i grund och botten om att befästa sexistiska strukturer, fraser som att pojkar alltid kommer att vara pojkar är ytterst kränkande gentemot män då detta innebär att pojkar är oförmögna att utveckla ett rationellt beteende. Istället för att lära flickor att förknippa våld och trakasserier med kärlek så behöver pojkar lära sig att flickor inte är objekt som existerar för deras tillfredsställelse utan självständiga individer som förtjänar respekt. Alla uppskattar en stark kvinna tills hon faktiskt står upp för något, då blir hon plötsligt för mycket. Hon har glömt sin plats, hon är inte längre hanterbar. Män älskar fantasin av starka kvinnor, inte verklighetens kvinnor som andas och lever och som hotar dem genom att visa på mer potential än vad de någonsin vågat drömma om. Det spelar ingen roll om du är en oäkting av Donald Trump och Pomperipossa och jobbar som strippa – du förtjänar fortfarande att bli respekterad.

Liliths berättelse handlar så som vi har sett om mäns sexuella begär och rädslor men varför ska kvinnor ansvara för mäns problem? Kvinnor upplever generellt sätt mer skuld än vad män gör och detta handlar inte om kromosomer, hormoner eller biologi utan om att kvinnor genom historien blivit anklagade för andras misstag. Om din man slog dig måste du ha irriterat honom, om du blev våldtagen – vad hade du för kläder på dig? Flirtade du med honom? Diskussionerna handlar kring hur många kvinnor som blivit våldtagna, inte hur många män som våldtar. Det pratas om hur många flickor som antastas men inte om hur många pojkar som trakasserar flickor. Denna passiva röst påverkar samhällsdebatten genom att rikta fokus från pojkar och män till flickor och kvinnor, genom att prata om att kvinnor utsätts för våld utelämnas den aktiva agenten i problemet, männens delaktighet utlämnas i samtalet. Feminism handlar inte enbart om den politiska debatten, det handlar om våra faktiska liv, vi växer upp i en våldtäckskultur där vår vardag formas av rädsla och beredskap. Det handlar inte om att vinna röster eller debatter utan om rätten att leva.

Lilith har överlevt för att hon representerar den transformativa femininiteten. Det går varken att definiera Lilith eller vad det innebär att vara kvinna utan det är upptill varje kvinna att själv forma sitt jag. Lilith visar på att det är möjligt att gå genom eld utan att brännas ned, hon kommer att resa sig på nytt, starkare än någonsin.

7. Källor och litteratur

7.1 Källor

Barzai, Daemon. (red.). *Lilith: Goddess of Sitra Ahra*. 2. uppl. Black Tower Publishing, 2015.

Hunter, Kelley M. *Living Lilith: Four Dimensions of the Cosmic Feminine*. Bournemouth: The Wessex Astrologer Ltd, 2009.

Mason, Asenath. (red.). *Lilith: Dark Feminine Archetype*. Temple of Ascending Flame, 2017.

7.2 Litteratur

Andersen, Vilmer och Gamdrup, Peter. *Forskningsmetoder. I Vetenskapsteori och metodlära: En introduktion*. Andersen, Heine. (red.). Lund: Studentlitteratur, 1994.

Faxneld, Per. *Satanic Feminism: Lucifer as the liberator of woman in nineteenth-century culture*. New York: Oxford University Press, 2017.

Gaster, Theodor H. *The Holy and the Profane*. New York: William Morrow & Co., 1980.

Goethe, Johann Wolfgang von. *Faust*. Berlin: Akademik-Verlag, 1958.

Hollis, James. *Myten i våra liv*. Solna: Centrum för jungiansk psykologi (CJP), 2004.

Jung, Carl Gustav. *Litteratur, myter och symboler*. Stockholm: Natur och kultur, 2003.

Jung, Carl Gustav. *Människan och hennes symboler*. Stockholm: Forum, 1974.

Jung, Carl Gustav. *Valda skrifter. Psykologi och alkemi*. Stockholm: Natur och kultur, 1999.

Kinrich, Lauren. *Demon at the Doorstep: Lilith as a Reflection of Anxieties and Desires in Ancient, Rabbinic, and Medieval Jewish Sexuality*. Kandidatuppsats., Pomona College, 2011.

Klein, Michele. *A Time To Be Born: Customs and Folklore of Jewish Birth*. Philadelphia: Jewish Publication Society, 1998.

Koltuv, Barbara, Black. *The Book of Lilith*. York Beach: Nicolas-Hays, 1986.

Nilsen, Kaj Berseth. (red.). *Att möta texten: Litteraturteori och textanalys ur fyra perspektiv*. Lund: Studentlitteratur, 1998.

Norman, Victoria. *Arketypen Lilith – En litteraturvetenskaplig studie om arketypen Lilith kan tillföra nya genusperspektiv med inriktning mot gymnasieskolan*. Magisteruppsats., Gävles högskola, 2017.

Patai, Raphael. *The Hebrew Goddess*. Hoboken: Ktav Publishing House, 1967.

Smith, Tracey, Louise. *LILITH – A MYTHOLOGICAL STUDY*. Masteruppsats., Bedfordshire University, 2008.

Vernor, E.R. *Lilith: From Ancient Lore To Modern Culture*. Indiana: Dark Moon Press, 2017.

Whitmont, Edward C. *Symbolernas värld: den jungianska psykologins grunder*. Solna: Centrum för jungiansk psykologi (CJP), 1992.